

An aerial photograph of a lakeside resort. The image is overlaid with several semi-transparent blue and green geometric shapes. In the foreground, there's a wooden observation tower. To the left, a marina with several boats. In the center, a campsite with several white caravans. To the right, a row of wooden cabins with gabled roofs. The background shows a large body of water and a parking lot with cars.

CIVITTA

GEROJI UŽSIENIO PATIRTIS TURIZMO IR ŽEMĖS ŪKIO SEKTORIUOSE

Klaipėdos regiono turizmo ir žemės ūkio
sektorių plėtros studija

2018 m. lapkričio 5 d.

\ SAŲOKOS IR SANTRUMPOS

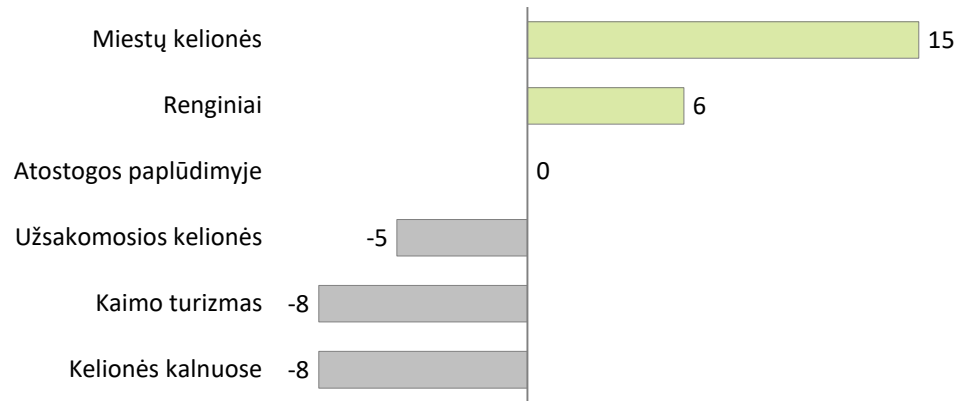
Atvykstamasis turizmas	Turizmo rūšis, kai užsienio šalies gyventojai keliauja į priimančiąją šalį
BPV	Bendroji pridėtinė vertė
BVP	Bendrasis vidaus produktas
DAG	Darbingo amžiaus gyventojai
EDV	Ekonominio dydžio vienetas
ES	Europos Sąjunga
EBPO	Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija
KR	Klaipėdos regionas, įskaitant šias savivaldybes: Klaipėdos m. sav. (sutrumpintai – Klaipėda), Neringos m. sav. (sutrumpintai – Neringa), Palangos m. sav. (sutrumpintai – Palanga), Klaipėdos raj. sav., Kretingos raj. sav., Skuodo raj. sav., Šilutės raj. sav.
KNPP	Kuršių nerijos nacionalinis parkas
LEZ	Laisvoji ekonominė zona
LR	Lietuvos Respublika
<i>Per capita</i>	Rodiklio reikšmė, tenkanti 1 nuolatiniam teritorijos gyventojui
PV	Pridėtinė vertė
TIC	Turizmo informacijos centras
TUI	Tiesioginės užsienio investicijos
Turizmas	Kelionių organizavimo, apgyvendinimo, maitinimo, kultūros paslaugų turistams teikimo verslas; studijoje turizmo sektorius patenka į I (apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikla) sektorių pagal Ekonominės veiklos rūšių klasifikatorių (EVRK 2 red.), jei nenurodoma kitaip
VMI	Valstybinė mokesčių inspekcija
ŽŪ	Žemės ūkis; veikla, apimanti žemės ūkio produktų gamybą ir apdorojimą, savo pagamintų ir apdorotų žemės ūkio produktų perdirbimą, maisto produktų gamybą ir šių produktų realizavimą, taip pat paslaugų žemės ūkiui teikimą; studijoje ŽŪ sektorius patenka į A sektorių pagal Ekonominės veiklos rūšių klasifikatorių (EVRK 2 red.), jei nenurodoma kitaip

TURINYS

1. Geroji užsienio patirtis turizmo srityje
 - 1.1. Globalios tendencijos
 - 1.2. Newry, Mourne ir Down, Š. Airija
 - 1.3. Mecklenburg-Vorpomern, Vokietija
2. Geroji užsienio patirtis žemės ūkio srityje
 - 2.1. Globalios tendencijos
 - 2.2. Hohenlohe ir Schwäbisch, Vokietija
 - 2.3. Zeeland, Nyderlandai
3. Geroji užsienio patirtis tarpinstituciniame bendradarbiavime (Oulu, Suomija)

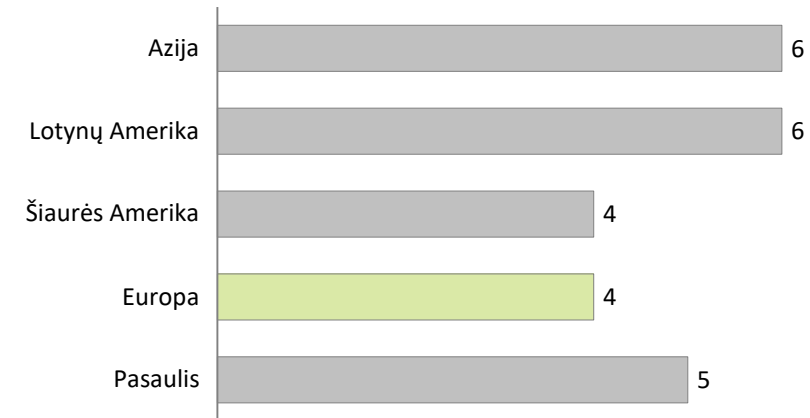
\ KELIONIŲ Į UŽSIENĮ DAUGĖJA, O VIENU IŠ PAGRINDINIŲ KELIONĖS TIKSLŲ IR TOLIAU IŠLIEKA MIESTAI

KELIONIŲ TIPŲ KAITOS TENDENCIJOS, %, 2016

- 2018 m. pasaulyje ir toliau populiarėja kelionės į saulėtas vietas ir paplūdimius bei į miestus.
- Kelionių į miestus skaičius pasaulyje išaugo 20 %.
- Šiaurės Amerikos turistai dažniausiai renkasi užsakomas keliones.
- Turizmo rinkoje jau dalyvauja „tūkstantmečio karta“ (16–36 metų). Svarbu atkreipti dėmesį į jų poreikius.

KELIONIŲ Į UŽSIENĮ SKAIČIAUS AUGIMO PROGNOZĖ 2018 metams, %, 2017/2018

- Šiuo metu dėl stipraus EUR valiutos kurso turistams naudinga važiuoti už ES ribų.
- ITB Berlin 2018 dėmesys buvo skirtas Mecklenburg–Vorpommern regionui (Vokietija).
- 2017 m. – Kinijos metai turizmo rinkoje. Azijos keliautojai grįžta į Europą ir suka į paplūdimius.
- 15 % išaugo Šiaurės amerikiečių kelionių į Europą skaičius.
- Tikimasi, kad jauni kinai ir musulmonai prisidės prie turizmo rinkų augimo.

TURIZMO KRYPTYS REIKŠMINGAI KEIČIASI, O TERORIZMO BAIMĖ BEI PER DIDELIS TURISTŲ SKAIČIUS POPULIARIOSE VIETOSE SUKELIA PROBLEMŲ

TURIZMO KRYPTYS

- Darnus turizmas (JTPTO): inovacijų ekspertai Australijoje pabrėžia, kad svarbus sisteminis mąstymas – vystant turizmą būtina atsižvelgti į darną ir tvarumą naudojant išteklius bei naudą bendruomenei.
- Paslaugų kokybė: prabangių kelionių segmentas atgimsta, tačiau didelė jo dalis bus paremta kokybiškais ir unikaliomis patirtimis, o ne paprasta prabanga (brangiais viešbučio numeriais ar pirkiniais).
- Paprastumas – kokybė – originalumas. Kombinacija paslaugose (apgyvendinimas, transportas ir t. t.).
- Mainų ir dalijimosi ekonomika: ryškiausias šios krypties pavyzdys – išpopuliarėjusi apgyvendinimo kompanija Airbnb, pagrįsta būsto dalijimusi. Ši kompanija generuoja 1 mlrd. metines pajamas, apgyvendina 3 % pasaulio turistų ir teikia per 3 mln. apgyvendinimo pasiūlymų 34 tūkst. miestų, 190 valstybių.
- Technologijos: Naujų Google produktų, tokių kaip Google turistinės vietovės (Destinations on Google) ar Užsisakyk Google (Book on Google), svarba. Vietovės turi bendrauti su blogeriais (Estijos „Estonnishing“ pavyzdys). Virtualios realybės vystymasis. Labai svarbi inovatyvios tinklinės rinkodaros plėtra.
- Orientacija į turizmo regionus. Regionas kaip kitokio elgesio ir rezultato pasiekimas.

TERORIZMO PROBLEMA

- 41 % potencialių turistų teigia, kad vietos, į kurias jie nori vykti, saugumas yra vienas iš svarbiųjų kriterijų renkantis kelionės tikslą.
- Daugelis keliautojų mano, kad JAV, Didžioji Britanija bei Ispanija yra mažiau saugios nei anksčiau.
- IPK International vadovo Rolf Freitag teigimu, žiniasklaida iškreipia terorizmo grėsmės dydį, o tai veda prie situacijos, kai turistai nuvertina tam tikras svarbias grėsmes ir per daug sureikšmina terorizmo grėsmę.

PERPILDYTŲ VIETŲ PROBLEMA

- Turistinių vietovių perpildymas tampa rimta problema, keliančia diskomfortą turistams. 25 % turistų teigia, kad jų lankymosi vietos perpildytos.
- Perpildymas gresia tiek vasaros, tiek žiemos turizmui, kas 10 turistinė vietovė – vasaros ir žiemos – perpildyta.
- Europa ieško strategijos valdyti perpildytas turistines vietas.

\ KELIAUJANČIŲ Į UŽSIENĮ TURISTŲ SKAIČIUS VISAME PASAULYJE NUOLATOS AUGA

ŠIAURĖS AMERIKA

Kelionių į užsienį skaičius
2017 m. augo 7,5 %

Prognozuojama, kad 2018
kelionių į užsienį skaičius
augs 4 %

LOTYNŲ AMERIKA

Kelionių į užsienį skaičius
2017 m. augo 5 %

Prognozuojama, kad 2018
kelionių į užsienį skaičius
augs 6 %

EUROPA

Kelionių į užsienį skaičius
2017 m. augo 5,5 %

Prognozuojama, kad 2018
kelionių į užsienį skaičius
augs 4 %

AZIJA

Kelionių į užsienį skaičius
2017 m. augo 5 %

Prognozuojama, kad
2018 m. kelionių į užsienį
skaičius augs 6 %

PRABANGIOS KELIONĖS

Prabangios kelionės sudaro tik 7 % visų tarptautinių
kelionių, tačiau generuoja 20 % visų pasaulio
turizmo išlaidų.

PERPILDYTI TURIZMO CENTRAI

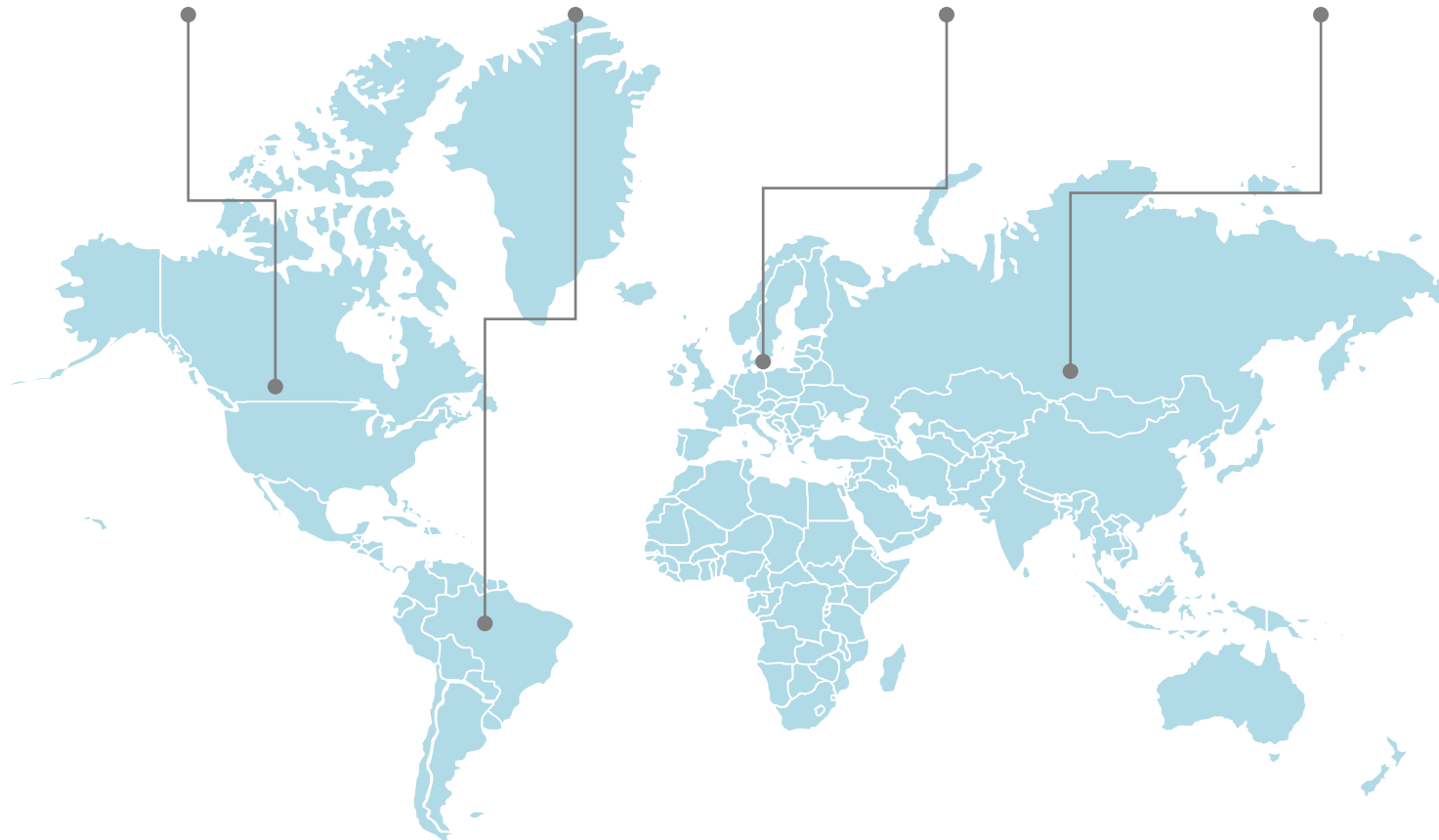
9 % – apie 100 mln. turistų teigia, kad perpildyti
turizmo centrai neigiamai paveikė jų kelionę.

Labiausiai paveikti miestai yra Guangzhou (24 % turistų
įvertina kaip perpildytą), Šanchajus (23 %), Pekinas
(21 %), Amsterdamas ir Stambulas (19 %), Barselona,
Florencija ir Venecija (18 %).

NERAMUMAI IR TERORAS

Politiniai neramumai ir teroras nepaveikė bendro
tarptautinių kelionių lygio, tačiau darė įtaką kelionės
tikslui pasirinkimui.

Trečdalis tarptautinių keliautojų planuoja rinktis
saugesnes kelionės kryptis.

CIVITTA

NEWRY, MOURNE IR DOWN

Integralus požiūris į turizmo plėtrą per
infrastruktūros atnaujinimą ir aktyvią rinkodaros
programą

NEWRY, MOURNE IR DOWN YRA 3-ČIA PAGAL DYDĮ SAVIVALDYBĖ ŠIAURĖS AIRIJOJE; REIŠMINGĄ REGIONINIO ŪKIO DALĮ SUDARO TURIZMAS

GYVENTOJAI

- Newry, Mourne ir Down (NMD) yra regionas Šiaurės Airijoje, susikūręs 2015 m. balandžio 1 d. sujungus Newry ir Mourne regioną su Down regionu. NMD yra 3-čia pagal dydį savivaldybė Šiaurės Airijoje; čia gyvena 179 tūkst. (2017) žmonių. Per paskutiniuosius metus gyventojų skaičius padidėjo nuo 153 tūkst. (2001) ir tikimasi pasiekti 195 tūkst. nuolatinių gyventojų skaičių 2030-aisiais.
- Newry (27 tūkst. gyv.) yra išskiriamas kaip didžiausias miestas; Downpatrick (11 tūkst.) – kaip vidutinio dydžio miestas. Regione taip pat yra keletas mažesnių miestelių, tokių kaip Warrenpoint/Burren (9 tūkst.), Newcastle (8 tūkst.), Kilkeel (6,5 tūkst.) ir Ballynahinch (6 tūkst.).

EKONOMIKA

- Regiono darbingumas lygus Š. Airijos vidurkiui: 66,2 % gyventojų yra ekonomiškai veiklūs. 2015 m. regione esančių darbuotojų skaičius siekė 52,3 tūkst. Daugumą (78,4 %) šių darbų sudarė darbas paslaugų sektoriuje; 12,7 % gyventojų dirbo gamybos ir 6,6 % – statybų sektoriuose. Nors darbo vietų skaičius paslaugų sektoriuje atrodo didelis, NMD rodiklis yra žemesnis negu Š. Airijos vidurkis (83,1 %).
- 2017 m. PVM ir/arba „Mokėk, kada uždirbi“ (angl. *Pay-as-you-earn*) mokesčių mokėtojais buvo užregistruotos 8,1 tūkst. įmonių. 27,4 % šių įmonių veikia žemdirbystės, miškininkystės ir žvejybos sektoriuose.

TURIZMAS

- Turizmo sektorius – svarbus indėlis į regiono ekonomiką. 2016 m. visų lankytojų ilgesnių nei 1 paros trukmės kelionės išlaidos regione siekė 61 mln. svarų, 26,8 % daugiau negu praėjusiais metais. Tai yra 3-čios pagal dydį išlaidos visose savivaldybėse.
- Regionas turi keletą pagrindinių turistinių objektų, tokių kaip Mourne kalnai, Guliono žiedas ir Strangford Lough bei keletą kaimo turizmo sodybų, miškų parkų, paplūdimių, golfo aikštynų. Regionas yra 3-čias populiariausias regionas iš visų 11 savivaldybių Š. Airijoje ir pritraukė 12 % visų turistų (2016).

NMD REGIONO TARYBA PASIRINKO TURIZMĄ VIENA PAGRINDINIŲ REGIONO PLĖTROS KRYPTIŲ

PRADINĖ SITUACIJA (2015)

- NMD yra 3-čia populiariausia kelionių kryptis Š. Airijoje, sudaranti 9% (404 tūkst.) visų kelionių (po Belfasto 29% (1,4 mln.) ir Causeway kranto bei Glens 20% (911 tūkst.)).
- Vietinė turizmo rinka sudarė 47,7 mln. GBP (2015 m., 6% visos Š. Airijos BVP).
- Nepaisant nuosaikiai didėjančio kelionių skaičiaus ir augančių turistų išlaidų, vidutinės kelionės į NMD trukmė (tik 2,6 dienos) ir vidutinės nakties išlaidos (tik 36 GBP) buvo vienos žemiausių Š. Airijoje.

BESIKEIČIANTIS KONTEKSTAS

- Siekta skatinti aktyvųjį turizmą, išnaudoti pajūrio suteikiamas galimybes ir padidinti vietinių gyventojų skiriamą dėmesį turizmo sektoriui.
- Anksčiau NMD pernelyg priklausė nuo vietinių Š. Airijos lankytojų ir sezoniškumo. 66% visų lankytojų buvo vietiniai gyventojai, kai Š. Airijos vidurkis buvo 48%. Nors vietinė rinka yra svarbi, ji taip pat reiškia žemesnes išlaidas ir trumpesnę viešnagių trukmę.
- Trūko vieningo regiono įvaizdžio, kuris išskirtų ir pozicionuotų NMD rinkoje; pagrindinių NMD lankytojų objektų žinomumas buvo veikiau individualus.

STRATEGINĖS KRYPTYS

- Pagr. strateginių dokumentų rinkinys (NMD regiono tarybos 2015–2019 strateginis plėtros planas ir 2015–2020 ekonominės plėtros ir investavimo strategija) identifikavo turizmo sektorių kaip vieną pagrindinių NMD plėtros kryptių.
- Taryba nustatė tikslą tapti viena iš pirmaujančių kelionių kryptių Airijos saloje.
- Pagr. uždavinys – tapti pagrindine kelionių kryptimi Š. Airijoje, pirmaujančia lauko / nuotykių kelionių kryptimi ir tapti populiariausia Š. Airijos renginių kryptimi.

NEWRY, MOURNE IR DOWN REGIONO TARYBOS 2015–2019 STRATEGINIS PLĖTROS PLANAS

2015–2020 REGIONO EKONOMINĖS PLĖTROS IR INVESTAVIMO STRATEGIJA

VERSLO IR EKONOMIKOS STRATEGIJOS

ŽEMĖS ŪKIO PLĖTROS POLITIKA

MIESTO PLĖTROS POLITIKA

MENŲ POLITIKA

TURIZMO POLITIKA

\ NMD TURIZMO STRATEGIJA – KURTI ĮSPŪDINGAS (ANGL. EPIC) LANKYTOJŲ PATIRTIS

TURIZMO STRATEGIJA: VIZIJA IR TIKSLAI

- 2021 vizija: NMD yra pirmaujanti, visus metus lankoma kalnuota ir jūrinė Airijos kelionių kryptis, žinoma dėl įspūdingų (angl. *EPIC*) lauko nuotykių, gausaus kultūrinio paveldo, mitų ir unikalių istorijų bei autentiško vietinio gyvenimo.
- Pažadas lankytojams: suteikti įspūdingų (angl. *EPIC*) patirčių susijusių su kalnais, mitais ir jūra (ang. *Mountains, Myths and Maritime*).

PROCESAS IR VEIKSMAI

- Planavimo procesą sudarė aktualių parengtų dokumentų tyrimas, kruopštus objektų lankymas kūrybinių dirbtuvių metu su suinteresuotomis šalimis, forumai, interviu ir el. apklausos, kitų formų viešosios konsultacijos.
- 3 sėkmės faktoriai: sutelkti dėmesį į lankytojų patirtis, sukurti regiono istoriją ir harmonizuoti visuomenės požiūrį į regiono įvaizdį.
- Nustatyti pagrindiniai plėtros projektai, iniciatyvos: UNESCO Pasaulio Geoparko statuso gavimas, pagrindinio lankytino objekto ar jų rinkinio nustatymas ir viešinimas, prieigos prie vandens telkinių, jūros pakrantės plėtra.
- Kiekvienai iš NMD teritorijų paskirtas atskiras „vaidmuo“: Newry, Downpatrick, Newcastle, Warrenport, Rostrevor ir Crossmaglen.
- Nauja turizmo plėtros valdymo ir stebėsenos struktūra sukurta siekiant skatinti proceso dalyvių įsitraukimą ir atskaitomybę.

KT. PLANAVIMO DOKUMENTAI

- Siekiant toliau detalizuoti pagr. strategines kryptis, veiksmai numatyti kituose planavimo dokumentuose (2018–2019 Turizmo rinkodaros planas, Mourne, Guliono Žiedo ir Mourne pakrantės patirčių gerinimo planas, kt.).

REGIONO TARYBOSE PERIODIŠKAI STEBIMAS STRATEGIJOS POVEIKIS, O PRIEMONĖS NUOLAT ATNAUJINAMOS

POVEIKIS 2016–2017

- Pradėti įgyvendinti du šiuolaikiniai investicijų projektai (36 mln. GBP): poilsio centrai Downpatrick ir Newry.
- Parengta Kilkeel Uosto plėtros galimybių studija (atlikta bendradarbiaujant su verslo investicijų skatinimo organizacija Invest Northern Ireland, Strateginių investicijų taryba ir Kilkeel strateginės partnerystės taryba).
- Atnaujintos viešosios erdvės (parkai, aikštės, kt.) Warrenpoint ir Newry Cathedral Corridor.
- Regiono taryba, bendradarbiaudama su Invest NI, pradėjo Newcastle Gateway studiją, kurios tikslas – ištirti potencialą pagrindiniam (angl. *flagship*) turizmo projektui teritorijoje.
- Užbaigtas Carlingford Lough Greenway tarp Weir ir Victoria Lock.
- Organizuoti metiniai Nuotykių festivaliai.
- Regionas turi patvirtintą fiksuotą organizuojamų renginių skaičių. Taip regionas užsitikrina tinkamą finansavimą renginiams.

PROGRESO RODIKLIAI

- 40 % išaugęs lankytojų skaičius.
- 27 % išaugusios lankytojų išlaidos.
- Pagr. festivaliai kasmet pritraukė apie 140 tūkst. žmonių ir pridėjo apie 9,5 mln. GBP vietinei ekonomikai.
- Vid. viešnagės trukmė padidėjo iki 2,8 paros, tačiau vis dar atsilieka nuo kitų Š. Airijos teritorijų.

NUMATOMOS PLĖTROS PRIEMONĖS

- Kasmet NMD taryba atlieka strategijos įgyvendinimo poveikio vertinimą, kurio pagrindu sudaromi ateinančių metų priemonių planai.
- 2018–2019 m. tikslai: rengti planus atnaujinti žvejų gyvenviečių Kilkeel, Annalong ir Ardglass infrastruktūrą; pateikti paraišką Mourne ir Ring of Gullion gauti Pasaulio Geoparko statusą; didinti regiono aktyvumą menų ir kultūrinėse veiklose ir tęsti pasiteisinusias iniciatyvas (Nuotykių festivaliai).

NMD STRATEGIJA KURTA VADOVAUJANTIS AIŠKIAIS KRITERIJAI

NMD STRATEGIJOS BRUOŽAI	BRUOŽUS ATSPINDINTYS PAVYZDŽIAI
Orientacija į konkretumą ir aiškumą	<ul style="list-style-type: none"> Pavadinimo konkretumas: 3M – Mountains, Myths and Maritime – Kalnai, mitai, jūra. Turizmo produktų formavimo kryptį konkretumas. Formuojant turizmo produktus: 1) remiamasi kiekvieno regiono stiprybėmis (Regional); 2) turistus pritraukti siekiama per renginius (Event-based); 3) turistus pritraukti siekiama reklamuojant garsiausius objektus (Attraction-based). Prioritetas teikiamas išorės (užsienio) rinkoms. Kuriama konsoliduota, unifikuota ir į lankytojus orientuota svetainė apie potyrius NMD. Jos paskirtis – tapti integruotos skaitmeninės ir socialinės medijos strategijos platforma. Regiono lankytojų centrai pertvarkomi pagal 2016–2020 m. Šiaurės Airijos lankytojų informavimo strategiją. Kuriama turinio valdymo sistema, apimanti turinio duomenų gavimą, vadybą ir platinimą. Regiono organizuojami 5 pavyzdiniai festivaliai.
Regionų bendradarbiavimas, vieningumas ir bendrų standartų taikymas	<ul style="list-style-type: none"> Bendros pastangos įgyvendinti visai Šiaurės Airijai keliamą tikslą – pasiekti 6 % nakvynės išlaidų augimą. Bendras tikslas sukurti į vartotoją orientuotą unifikotą ir verslią industriją. Formuojamas vieningas požiūris į turizmo produktų vystymą, infrastruktūros gerinimą, valdymo efektyvinimą, lyderystę ir bendradarbiavimo principus.
Vadybinis efektyvumas	<ul style="list-style-type: none"> Orientuojamasi į strateginių dokumentų kiekio mažinimą. Organizuojamas didelis kiekis diskusijų, kūrybinių dirbtuvių ir darbo grupių, orientuotų į bendradarbiavimą, t. y. bendro požiūrio formavimas kalbant.
Instrumentų kūrimas privačioms iniciatyvoms remti	<ul style="list-style-type: none"> Naujų verslo startuolių skatinimas. Parama esamam verslui.
Nustatyti kritiniai sėkmės faktoriai	<ul style="list-style-type: none"> Dėmesys sutelktas į turisto patirtį ir istorijos pasakojimą. Šiam tikslui kuriami nauji, į poveikį orientuoti projektai ir jiems būtina infrastruktūra. Būtinybė turėti bendrą požiūrį į: industriją, produktus ir lankytojo potyrį. Į įspūdj orientuotos rinkos kūrimas.
Išskirti projektai – katalizatoriai	<ul style="list-style-type: none"> Išskirti 4 projektai, katalizuojantys kitus siekiamus pokyčius. Pvz.: lifto, skirto palengvinti prieigą kalnų dviračių sporto mėgėjams, įrengimas.
Ambicingas, bet adekvatus pasaulinio lygio atrakcijos sukūrimas	<ul style="list-style-type: none"> UNESCO Global Geopark pripažinimas. Tai sukurtų didelę pridėtinę vertę regionui. Nors objektas iš esmės nėra naujas, tačiau jo reikšmingumas tamptų pasauliniu.
Suderinamumas su nacionalinėmis pastangomis gerinti valdymą ir turizmo politiką	<ul style="list-style-type: none"> 2015 m. įvyko Viešojo administravimo reforma ir vietinio valdymo reforma, sustiprintos vietos tarybų teisės. NMD strategija suderinta su bendrai Šiaurės Airijos taikomais turizmo prioritetais. Regiono lankytojų centrai pertvarkomi pagal 2016–2020 m. Šiaurės Airijos lankytojų informavimo strategiją.

CIVITTA

MECKLENBURG- VORPOMMERN

Ilgalaikio turizmo plėtros strategijos laikymosi įtaka
sprendžiant regioninius iššūkius

MECKLENBURG–VORPOMMERN YRA RETAI GYVENAMAS REGIONAS, KURIS PRITRAUKIA DIDELĮ SKAIČIŲ TURISTŲ, REIKŠMINGAI PRISIDEDANČIŲ PRIE REGIONO EKONOMIKOS

DEMOGRAFIJA

- Mecklenburg–Vorpommern (MV) pasižymi mažu gyventojų skaičiumi. 2015 m. gyventojų tankio rodiklis regione tesiekė 69 žm./km², palyginus su 230 žm./km² likusioje Vokietijos teritorijoje.
- Mažą regiono apgyvendinamumą taip pat atspindi faktas, kad administracinis regiono centras yra Šverinas, turintis 95 tūkst. gyventojų, o didžiausias miestas – Rostokas, turintis 201 tūkst. gyventojų. Regionas daugiausiai susideda iš kaimų ir mažų bei vidutinio dydžio savivaldybių.
- MV susiduria su gyventojų skaičiaus mažėjimo iššūkiu. 2016 m. pab. regione gyveno 1,61 mln. žmonių, nors 2010 m. vis dar siekė 1,65 mln. Prognozuojama, kad 2030 m. regione gyvens tik apie 1,48 mln. gyventojų.
- Drastiški pokyčiai taip pat vyksta MV gyventojų struktūroje. Jaunesnių kaip 15 metų amžiaus asmenų santykinė dalis sumažėjo nuo 22 % 1991 m. iki 12 % 2015 m., o asmenų, vyresnių negu 65 metai, dalis išaugo nuo 11 % iki 23 %.

TURIZMAS

- Vietos ekonomikoje vien viešbučių ir restoranų sektorius sukuria 1,8 mlrd. EUR apyvartos, o tai sudaro 9,6 % regiono BPV. Šis rodiklis viršija statybų industrijos sukuriamą vertę (6,5 %) ir beveik prilygsta sveikatos ir socialinių paslaugų (11,3 %) bei gamybos (11,8 %) sektoriams. Viešbučių ir restoranų sektoriuje veikia 6,6 tūkst. verslo subjektų ir dirba daugiau negu 50 tūkst. darbuotojų. Visas regiono turizmo BVP sudaro apie 12 % bendro regiono BVP, o sektoriuje dirba 17,8 % visos regiono darbo jėgos.
- Geri turizmo sektoriaus rezultatai padėjo nedarbui regione sumažėti 50 %. Jis, 2005 m. siekęs 21,7 %, 2016 m. sumenko iki 10,2 %.
- MV yra vadinamas geografiniais vartais į Šiaurės ir Rytų Baltijos jūrą bei Skandinaviją. Dėl išskirtinio grožio gamtos objektų vertinamas MV turi ne tik gausybę parkų, sodų, nepalietusių gamtinių kraštovaizdžių (miškus, vandens telkinius, beveik 2 000 km ilgio pajūrio zoną ir daugiau nei 2 000 arba 25 % visų Vokietijos ežerų), tačiau ir patrauklias kaimiškas vietas, turtingas kultūrinėmis ir istorinėmis vertybėmis. Regiono kultūrinės vertybės apima daugybę architektūros formų, paminklų, istorinių senamiesčių ir vertingus UNESCO Pasaulio paveldo objektus (Wismar ir Stralsund miestus). Aplink šiuos išteklius formuojama regiono turizmo strategija, kurios pagrindinis tikslas – turizmo sektoriaus augimas.

MECKLENBURG-VORPOMMERN NUO 2004 M. LAIKOMASI KOORDINUOTOS IR NUOSEKLIOS TURIZMO STRATEGIJOS

STRATEGINIS NUOSEKLUMAS

- MV administracija sistemiskai ir reguliariai rengia strateginius turizmo srities dokumentus. Svarbiausi jų: 2004, 2010 ir 2018 m. MV turizmo koncepcijos ir jų tarpiniai vertinimai. Bendras šių dokumentų bruožas – numatytų tikslų tęstinumas ir sistemiškas plėtros pobūdis. Pvz.: 2004 m. strategijos pagrindinis tikslas buvo turizmo prekės ženklo Mecklenburg–Vorpommern sukūrimas. Šis tikslas išliko prioritetu ir 2010 m. strategijoje, taip pat papildomai buvo numatytos priemonės pasiekti tvariai prekės ženklo plėtrai.
- Bendra regiono strategija pradėta vystyti 2004 m. MV turizmo koncepcijoje, kai buvo sutarta dėl regiono specializacijos. 2010 m. strategija dar labiau išplėtotą, kai buvo suformuoti du pagrindiniai strateginiai tikslai:
 - **Spręsti darbo jėgos problemas.** Pasiūlyta sudaryti patrauklesnes gyvenimo ir darbo sąlygas turizmo sektoriuje tiek jaunimui, tiek ir vyresniems darbuotojams. Be to, numatyta plėsti profesinio mokymo galimybes ir gerinti mokyklų bei mokymo programų turizmo sektoriuje įvairdį (pvz., rinkodaros priemonėmis arba parama paslaugos teikėjo ir potencialių kandidatų įsidarbinti bendravimui).
 - **Skatinti tvarios plėtros principų įgyvendinimą.** Tvari plėtra buvo vienas svarbiausių kriterijų siekiant pagrindinių turizmo strategijos tikslų. Siekiant ilginti turizmo sezoną ir mažinti darbuotojų darbo krūvį, didelis dėmesys taip pat buvo skiriamas svarbiausių vietinio turizmo išteklių – gamtos bei kraštovaizdžio – apsaugai.
- 2016 m. turizmo koncepcija remiasi 2 pagrindiniais principais, plėtojančiais turizmo produktus regiono specializacijos kontekste:
 - **Tradicijų ir modernumo kombinavimu.** Didelis dėmesys skiriamas UNESCO paveldo, poilsio prie jūros tradicijų, siekiančių XVIII a., ir pilių paveldo, susidedančio iš per 2 000 objektų, išnaudojimui. Poilsio prie jūros įstaigos modernizuojamos, pilių paveldas pritaikomas šių dienų poreikiams (pvz.: pilių apylinkės pritaikomos golfų aikštynams ir klubams), o UNESCO paveldas aktualizuojamas per masinius renginius.
 - **Specializacija – tematinės atostogos.** Tam pasirinktos 4 temos: vandens sportas, kelionės dviračiais, šeimos atostogos ir poilsis SPA. Kiekvienos temos vystymui atitinkamai skiriamas dėmesys atnaujinant infrastruktūrą ir plėtojant atitinkamų atostogautojų grupių poreikių patenkinimui. Pvz.: tobulinant atostogų dviračiais galimybes kuriami vaizdingi ilgo nuotolio dviračių maršrutai, plėtojama dviračių nuoma ir operatorių galimybės transportuoti keliautojų bagažą, dviračių maršrutai sujungiami su laivų maršrutais.

TURIZMO SRITYJE NAUDOJAMAS VIENINGAS PREKINIS ŽENKLAS, LAIKOMASI VIENINGOS SPECIALIZACIJOS, TURIZMĄ KOORDINUOJA AIŠKUS PROCESO SAVININKAS

VIENINGAS REGIONO PREKINIS ŽENKLAS

- Svarbiausias strategijos įgyvendinimo aspektas buvo poreikis sukurti visapusišką turizmo prekės ženklą, besiremiantį pagrindinėmis MV vertybėmis. Bendras prekinis ženklas pradėtas formuoti dar 2004 m. Nuo pat pradžių buvo išskirtos pagrindinės tikslinės lankytojų grupės, joms adaptuotos rinkodaros žinutės.
- 2004 m. sukurti rinkodariniai „MV tut gut“ šūkis ir logotipas (dešinėje) naudojami iki pat šiandienos.

SPECIALIZACIJA

- 2004 m. dokumente išskirtos perspektyvios rinkodaros sritys, kuriose numatyta vykdyti turizmo specializacijos plėtrą. Pagrindinėmis specializacijos sritimis numatyti vasaros / paplūdimio turizmas, sveikatinamasis turizmas ir vandens turizmas, o papildomomis augančiomis sritimis – dviračių turizmas, stovyklavimas, kaimo turizmas, kultūrinis turizmas, konferencijų turizmas, turizmas gamtoje, turizmas pėsčiomis, golfo turizmas, jojimas.
- 2010 m. sąrašas buvo pertvarkytas ir sutrauktas, tačiau svarbiausias pokytis buvo dėmesys tikslinėms grupėms ir jų interesams, t. y. poroms ir keliaujantiems pavieniui, šeimoms ir vyresnio amžiaus turistams.
- 2016 m. koncepcijoje regiono specializacija imta laikyti tematinės atostogos, paremtas anksčiau taikytų specializacijos sričių turizmo produktais. Anksčiau specializacija laikytos turizmo rūšys tapo regiono turizmo specializaciją „aptaujančiomis“ turizmo rūšimis.

PROCESO SAVININKAS

- 1990 m. įkurta Turizmo valdyba, vaidinusi svarbiausią vaidmenį turizmo politikos formavime. 2016 m. ji performuota į Tarptautinius turizmo namus. Valdžios institucijomis paremta valdybos struktūra buvo išplėsta į valdybos veiklą įtraukiant turizmo paslaugų tiekėjų asociacijas (viešbučių, restoranų, kaimo pramogų, sveikatos centrų, jaunimo nakvynės namų ir kt.).
- Naujasis institucinis darinys organizuoja specializuotus projektus, padedančius siekti turizmo koncepcijoje iškeltų tikslų. Šiuo metu vykdomi 5 projektai, stiprinantys regiono poilsio prie jūros ir sveikatos turizmo specializaciją. Jais siekiama 22 mln. Vokietijos sveikatos turizmo keliautojų informuoti apie MV sveikatos poilsio infrastruktūrą (63 sveikatinimo ir SPA kurortai, 61 rehabilitacijos klinika) ir gamtos išteklius (kreida, mineraliniai vandenys, sūrus jūros vanduo) kuriant vieną internetinę prisistatymo platformą, sukurti palankesnę infrastruktūrą neįgalųjų poilsiui, plėtojant partnerystes su regionais, susitelkusiais aplink Baltijos jūrą.

Mecklenburg
Vorpommern

NUOSEKLUS IR PAŽANGUS TURIZMO POLITIKOS ORGANIZAVIMAS NULĖMĖ REIKŠMINGĄ ATVYKSTANČIŲ TURISTŲ SKAIČIAUS IR APGYVENDINIMO PASLAUGŲ RINKOS AUGIMĄ

IŽVALGUS TURIZMO POLITIKOS ORGANIZAVIMAS

- Bendroji MV turizmo sektoriaus strategija nustato 5 strategines sritis, svarbias sėkmingai turizmo plėtrai regione:
 - **TURIZMO DARBO RINKA** | Siekiama darbuotojams suteikti geresnes darbo ir gyvenimo sąlygas. Taip pat diegiant skaitmenines technologijas (automatizuojant operacijas naudojant skaitmenines programas arba paslaugų robotus, kai tai neturi neigiamos įtakos turistų patirčiai) siekiama spręsti personalo trūkumo problemą.
 - **GERESNIO SUPRATIMO IR PALAIKYMŲ SKATINIMAS VISUOMENĖJE** | Pagrindiniai veiksmai yra susiję su reguliariai tiriamų gyventojų apklausų duomenimis apie požiūrį į turizmą, šio sektoriaus svarbos vertinimą, vietos identitetą, pasitenkinimo lygį ar būtinybę imtis veiksmų.
 - **REGIONINIŲ TURIZMO ORGANIZACIJŲ STEIGIMAS IR FINANSAVIMAS** | Siekiama didinti finansavimą tikslinėms valdymo organizacijoms (TVO), kurios turėtų būti suprantamos kaip visuotinės institucijos, sukuriančios patrauklią aplinką, skirtą lankytojams, įmonėms, darbuotojams ir gyventojams.
 - **INFRASTRUKTŪRA IR MOBILUMAS** | Siekiama įgyvendinti naują e. mobilumo sistemą, kuri padės turistams naudotis regiono transporto struktūra nuo pat jų atvykimo iki išvykimo momento. Turizmo infrastruktūra taip pat bus kuriama projektuojant ir žymint naujus turistinius maršrutus.
 - **INOVACIJOS IR KOKYBĖ** | Regionas inicijavo nacionalinį inovacijų procesą, kuris skatina glaudų inovacijų partnerių (įmonių, savivaldybių, ekonomikos ministerijos) bendradarbiavimą, siekiant nustatyti strategines naujovių ir novatoriškų projektų sritis bei jų rezultatų vertinimo priemones.

REZULTATAI

- Strateginio nuoseklumo ir turizmo sektoriaus specializacijos įgyvendinimo rezultatai lėmė teigiamus apgyvendinimo rodiklių pokyčius. 2004–2010 m. apsisojimų su nakvyne skaičius pakilo iki 27,5 mln., tai sudarė 12,7 % augimą palyginus su 2004 m. Taip pat nuo 2004 m. 7,5 %, o nuo 1999 m. net 20,5 % padidėjo nakvynės vietų skaičius. Nakvynės vietų užimtumas nuo 2004 m. išaugo 1,7 proc. punkto iki 36,2 %, o vidutinė nakvynės trukmė buvo ilgiausia visoje Vokietijoje ir sudarė 4,2 dienos.
- Iš turistų elgsenos duomenų 2015 m. matyti, kad lyginant su ankstesniais metais nakvynių skaičius MV dar labiau išaugo (2,6 %) ir sudarė 29,5 mln., o atvykimų – 2,0 % ir sudarė 7,5 mln. Be to, 2016 m. buvo pasiekta 30 mln. atvykimų su nakvyne riba.

MECKLENBURG-VORPOMMERN REGIONO TURIZMO POLITIKOS SĖKMĖS PAGRINDAS – ILGAMETIS NUOSEKLUMAS IR NUOLATINĖ ADAPTACIJA PRIE BESIKEIČIANČIŲ TURISTŲ

GEROJI MECKLENBURG-VORPOMMERN PATIRTIS

SVARBIAUSI PATIRTĮ ILIUSTRUOJANTYS PAVYZDŽIAI

Strateginių tikslų nuoseklumas

- Nuo 2004 m. išleistos 3 turizmo srities koncepcijos išlaikiusios politikos nuoseklumą rūpinantis:
 - Stabiliu požiūriu į regiono specializaciją turizmo srityje.
 - Turimų išteklių aktualizavimu ir pritaikymu šiandieninių turistų poreikiams.
 - Turizmo poveikio aplinkai valdymu.
 - Darbo jėgos problemų sprendimu.

Regiono specializacija – tematinės atostogos

- Nuo 2016 m. pagrindine regiono turizmo specializacija laikomos 4 sričių tematinės atostogos:
 - Sveikatos stiprinimo atostogos.
 - Vandens sportas.
 - Atostogos su šeima.
 - Atostogos su dviračiu.
- Kuriama infrastruktūra neįgalųjų ir vyresnio amžiaus asmenų poilsiui.
- Specializacija išvystyta iš anksčiau akcentuotų platesnių turizmo specializacijos sričių.

Nuosekli bendros specializacijos plėtotė

- Dar 2004 m. turizmo koncepcijoje suformuotas baigtinis regiono specializacijos, paremtos turimais turizmo ištekliais, sąrašas.
- Numatyta pagrindinė specializacija ir papildomos augančios specializacijos sritys.
- Pagrindinė specializacija apima:
 - Vasaros / paplūdimio turizmą.
 - Sveikatinimo turizmą.
 - Vandens turizmą.
- Papildomos specializacijos sritys: kaimo turizmas, kultūrinis turizmas, konferencijų turizmas, turizmas gamtoje, turizmas pėsčiomis, golfo turizmas, jojimas.
- Vėlesni specializacijos tikslinimai atlikti ne drastiškai performuojant specializacijos suvokimą, bet ją tikslinant konkrečiomis tikslinėmis turistų grupėmis, regiono siūlomų turizmo produktų atnaujinimu atliepiančiomis turistų grupių poreikius.

Atviro turizmo politikos plėtros proceso savininko turėjimas

- Nuo 1990 m. veikia aiškus už turizmo politikos plėtotę atsakingas proceso savininkas – turizmo valdyba.
- 2016 m. turizmo valdyba performuota į jos veiklą įtraukiant turizmo sektoriaus veikėjus vienijančias organizacijas.

Pažangus turizmo politikos organizavimas

- Svarbus prioritetas skiriamas darbo sąlygų turizmo sektoriuje gerinimui ir procesų automatizavimui. Taip siekiama spręsti darbo jėgos trūkumo problemą.
- Turizmo politika formuojama atsižvelgiant į vietos gyventojų ir turizmo sektoriaus veikėjų nuomonę.
- Siekiama sukurti modernią e. mobilumo sistemą.
- Sprendžiant dėl investicijų į inovacijas tariamasi tiek su centrine valdžia, tiek su vietos turizmo sektoriaus bendruomene.

Vieningas prekinis ženklas

- Nuo 2004 m. nuosekliai naudojamas vieningas regioną reprezentuojantis prekinis ženklas.

TURINYS

1. Geroji užsienio patirtis turizmo srityje
 - 1.1. Globalios tendencijos
 - 1.2. Newry, Mourne ir Down, Š. Airija
 - 1.3. Mecklenburg-Vorpomern, Vokietija
2. Geroji užsienio patirtis žemės ūkio srityje
 - 2.1. Globalios tendencijos
 - 2.2. Hohenlohe ir Schwäbisch, Vokietija
 - 2.3. Zeeland, Nyderlandai
3. Geroji užsienio patirtis tarpinstituciniame bendradarbiavime (Oulu, Suomija)

GLOBALIOS TENDENCIJOS YRA PALANKIOS KR ŽEMĖS ŪKIO IR SUSIJUSIŲ SEKTORIŲ PLĖTRAI (1/4)

1. AUGA BIOMASĖS IR BIOPRODUKTŲ PAKLAUSA

- Dėl gyventojų skaičiaus ir jų perkamosios galios didėjimo prognozuojama, kad 2050 m. žemės ūkis turės pagaminti **beveik 50 % daugiau maisto, pašarų ir žaliavos biokurui**, lyginant su 2012 m. gamybos apimtimis. Tuo tarpu dėl bendro žuvų ir kt. vandens produktų paklausos prieaugio bei žuvų sugavimo mažėjimo numatoma, kad iki 2025 m. **akvakultūros produktų paklausa išaugs daugiau nei 30 %**, lyginant su 2015 m.
- Prognozuojama, kad **iki 2030 m. bioenergijos paklausa bendrojoje energijos paklausoje padidės iki 12–13 %**. Prognozės rodo galimą bioenergijos paklausos **padidėjimą ir po 2030 m.** (ypač transporto sektoriuje, pažangiųjų biodegalų srityje), kurį lems siekis iki 2050 m. 80 % sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų išsiskyrimą.
- **ES strateginiuose dokumentuose** užprogramuotas draugiškų aplinkai, energiją tausojančių ir **iškastinių išteklių naudojimą mažinančių inovatyvių bioproduktų gamybos skatinimas** (parama MTEPI, teisinis reguliavimas, žalieji pirkimai, ženklinimo ir sertifikavimo schemos, kt. priemonės).

2. ŽEMĖS ŪKIO KONKURENCINGUMUI VIS SVARBESNIS TAMPA GAMYBINIS EFEKTYVUMAS

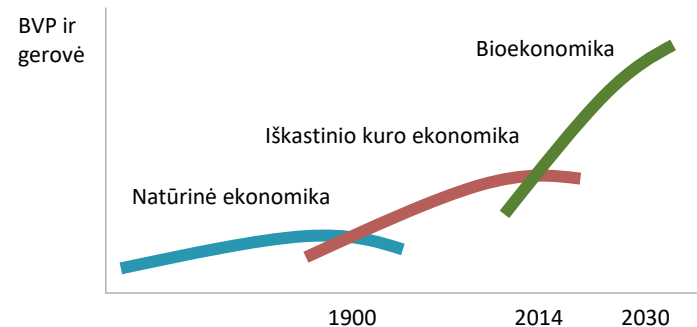
- Žemės ūkyje sparčiai diegiamos tiksliojo ūkininkavimo sistemos ir taikomos pažangios biotechnologijos, siekiant su kuo mažiau išteklių ir aplinkosauginiu požiūriu kuo tvariau pagaminti daugia produkcijos.
- Pagal našumo žemės ūkyje rodiklius Lietuvoje yra nemažas potencialas didinti gamybinį efektyvumą. Vadovaujantis šios srities lyderės Olandijos pavyzdžiu, inovacijos žemės ūkyje gali turėti juntamą poveikį sektoriaus konkurencingumui ir ekonominiam augimui. Olandija, įsikūrusi 41,5 tūkst. km² ploto teritorijoje, geba pagaminti žemės ūkio produkcijos eksportui už daugiau nei 90 mlrd. EUR, kai tuo tarpu Lietuva, įsikūrusi 65,2 tūkst. km² ploto teritorijoje, pagamina produkcijos už maždaug 9,9 mlrd. EUR. Tuo pačiu svarbu pastebėti, kad eksporto vertei įtakos turi ir tai, į kokią produkciją orientuojamasi (plačiau žr. 5 punktą).

3. SIEKIAMA PEREITI NUO IŠKASTINIAIS IŠTEKLIAIS Į ATSINAUJINANČIAIS BIOLOGINIAIS IŠTEKLIAIS GRĮSTĄ EKONOMIKĄ, KURTI „UŽDARUS“ GAMYBOS CIKLUS

- Gamybinio efektyvumo žemės ūkyje didinimas yra nepakankamas aprūpinti augančią populiaciją maistu ir kt. produktais dabartinėmis sąlygomis. Reikia pereiti prie naujo ekonominio augimo modelio (žr. paveikslą žemiau), kuris būtų suderintas su aplinkos išsaugojimu ir tvariu ribotų gamtinių išteklių naudojimu, tačiau padėtų kelti gyvenimo kokybę ir mažintų skurdą.
- Šiuo tikslu ES šalys numato vystyti bioekonomiką, kuri apima tvarią atsinaujinančių biologinių išteklių gamybą ir tų išteklių bei atliekų perdirbimą į pridėtinę vertę turinčius antrinius produktus. Planuojama geriau panaudoti esamus išteklius ir atrasti, kaip panaudoti tai, kas dabar nėra panaudojama, labiau išnaudoti jūrų ir vandenynų potencialą.
- Tikimasi, kad bioekonomikos plėtra turės teigiamą poveikį pagrindiniams ilgalaikio tvaraus augimo siekiams, kaip aplinkosauginiu požiūriu atsakingesnė plėtra bei vartojimas, naujos darbo vietos regionuose, mažesnė atskirtis, auganti ekonomika ir konkurencingumas, tampant mažiau priklausomais nuo importuojamos energijos ir kt. išteklių.

SUOMIJOS BIOEKONOMIKOS PLĖTROS VIZIJA

Šaltiniai: Jungtinių Tautų Maisto ir žemės ūkio organizacijos prognozės, Europos Komisijos tarnybų atliktas poveikio vertinimas „Bioenergijos tvarumas“ (2016 m.), Europos Sąjungos bioekonomikos strategija „Inovacijos vardan tvaraus augimo. Bioekonomika Europai“ (2012 m.) ir ataskaita apie jos įgyvendinimą (2017 m.), Olandijos žemės ūkio, gamtos ir maisto kokybės ministerijos informacija (2018 m.), Suomijos bioekonomikos strategija (2014 m.)

GLOBALIOS TENDENCIJOS YRA PALANKIOS KR ŽEMĖS ŪKIO IR SUSIJUSIŲ SEKTORIŲ PLĖTRAI (2/4)

LIETUVOS BIOEKONOMIKOS STRUKTŪRA IR ATSKIRŲ JOS SRIČIŲ KONKURENCINGUMAS

BVP struktūra 2014 m.	Dirbančiųjų struktūra 2015 m.	Eksporto struktūra 2016 m.	Metinis BVP augimas 2010–2014 m.	Pagal BVP augimą tarp ES-28 šalių
-----------------------	-------------------------------	----------------------------	----------------------------------	-----------------------------------

4.1. BIOEKONOMIKA UŽIMA REIŠKINGĄ VAIDMENĮ BENDROJE LIETUVOS EKONOMIKOJE, STEBIMAS JOS SEKTORIŲ AUGIMAS

- Vadovaujantis 2017 m. parengta Lietuvos bioekonomikos plėtros galimybių studija, 2014 m. Lietuvos bioekonomikos sektoriuose sukurta bendroji pridėtinė vertė siekė **beveik 4,7 mlrd. EUR** ir sudarė **12,8 % Lietuvos BVP**. 2015 m. Lietuvos bioekonomikos sektoriuose dirbo **234,4 tūkst. darbuotojų** arba **17,6 % visų šalies dirbančiųjų**. 2016 m. Lietuvos bioekonomikos sektorių produkcijos eksporto vertė siekė **beveik 9,9 mlrd. EUR** arba **43,7 % viso Lietuvos eksporto**.
- 2010–2014 m. Lietuvos biomasės gamybos ir pilnai biomase grįsti apdirbamosios gamybos sektoriai buvo **tarp sparčiausiai augančių ES** (žr. lentelę dešinėje).
- Lietuvos bioekonomikos sektoriuose sukuriama bendrosios pridėtinės vertės dalis nuo 2005 m. praktiškai nekito (nežymiai (0,3 p. p.) sumažėjo), tačiau 4 p. p. išaugo šių sektorių produkcijos eksporto vertė bendrame šalies eksporte. Dirbančiųjų dalis Lietuvos bioekonomikos sektoriuose nuo 2005 m. sumažėjo 7,2 p. p, kas atitinka bendras tendencijas ekonomiškai išsivysčiusiose šalyse.

Biomasės gamybos sektoriai					
Žemės ūkis	21,8 %	44,8 %	14,8 %	17,6 %	5 vieta
Miškininkystė ir medienos ruošą	4,3 %	5,8 %	1,4 %	34,8 %	5 vieta
Žvejyba ir akvakultūra	0,6 %	0,8 %	0,1 %	33,8 %	3 vieta
Pilnai (100 %) biomase grįsti apdirbamosios gamybos sektoriai					
Maisto produktai ir gėrimai, tabakas	31,6 %	18,4 %	34,9 %	16,1 %	4 vieta
Mediena ir jos gaminiai	9,7 %	9,2 %	10,6 %	28,2 %	3 vieta
Popierius ir jo gaminiai	3,8 %	2,0 %	3,7 %	52,8 %	1 vieta
Daliniai (<100 %) biomase grįsti apdirbamosios gamybos sektoriai					
Tekstilė, drabužiai ir odos gaminiai	7,9 %	9,0 %	11,6 %	-	-
Chemijos produktai	1,1 %	0,3 %	2,5 %	-	-
Vaistai ir farmaciniai preparatai	2,9 %	0,1 %	8,3 %	-	-
Baldai ir kita gamyba	16,2 %	9,5 %	12,1 %	-	-

\ GLOBALIOS TENDENCIJOS YRA PALANKIOS KR ŽEMĖS ŪKIO IR SUSIJUSIŲ SEKTORIŲ PLĖTRAI (3/4)

4.2. BIOEKONOMIKA UŽIMA REIKŠMINGĄ VAIDMENĮ BENDROJE LIETUVOS EKONOMIKOJE, STEBIMAS JOS SEKTORIŲ AUGIMAS

- Remiantis parengtomis prognozėmis (ekonometrinė laiko eilučių analizė, bendrosios pusiausvyros modeliavimas ir bioekonomikos verslo lūkesčių analizė) ilguoju laikotarpiu tikėtinos šios Lietuvos bioekonomikos raidos tendencijos: bendroji pridėtinė vertė, 2014 m. siekusi beveik 4,7 mlrd. EUR, 2030 m. **gali išaugti iki 7,8–9,1 mlrd. EUR**, t. y. 68–95 %; eksporto vertė nuo 9,9 mlrd. EUR 2016 m. **gali išaugti iki 13,9–21,1 mlrd. EUR** 2030 m.
- Pagal bioekonomikos verslo subjektų lūkesčius didžiausias augimas gali būti pasiektas biochemijos ir farmacijos pramonės šakose, kurios šiuo metu Lietuvoje sukuria apie 4 % bioekonomikos bendrosios pridėtinės vertės.
- Pagal bioekonomikos verslo subjektų lūkesčius biologiniais ištekliais grįstose chemijos ir farmacijos pramonėse pardavimų apimtys iki 2030 m. gali išaugti 129 %.
- Prognozuojama, kad materialinės investicijos į biologiniais ištekliais grįstas chemijos ir farmacijos pramonės iki 2030 m. išaugs 90 %.
- Tolimesniam bioekonomikos vystymui Lietuvoje prielaidas sudaro Sumanios specializacijos kryptys – „*Agroinovacijos ir maisto technologijos*“, „*Energetika ir tvari aplinka*“, „*Sveikatos technologijos ir biotechnologijos*“, „*Nauji gamybos procesai, medžiagos ir technologijos*“ – įgyvendinimas, tuo tarpu KR – **Klaipėdos ekonominės plėtros strategija iki 2030 m.**, kurioje bioekonomika (inovatyvių bioproduktų gamyba, atsinaujinančiosios energijos gamyba ir naudojimas, biomasės ir atliekų perdirbimas, biotechnologijų kūrimas ir pritaikymas akvakultūrai) įvardinta kaip **viena iš prioritetinių regiono ekonominio augimo sričių**.
- KR **lokacija yra palanki biokombinatų, surenkančių ir perdirbančių įvairią biomasę, vystymui**. Tam, kad gamyba galėtų remtis importuota biomase, nemažai biokombinatų ES statomi greta uostų.

GLOBALIOS TENDENCIJOS YRA PALANKIOS KR ŽEMĖS ŪKIO IR SUSIJUSIŲ SEKTORIŲ PLĖTRAI (4/4)

5. AUGANT VARTOTOJŲ PERKAMAJAI GALIAI, DAUGIAU DĖMESIO SKIRIAMA KOKYBEI

- Tai kuria galimybes orientuotis į aukštesnės pridėtinės vertės produktus. Atsiranda niša ekologiškai produkcijai, funkcionaliam (sveikatą stiprinančiam) maistui, taip pat išskirtinės kokybės, inovatyviems produktams.
- Kadangi Lietuvoje dominuoja grūdinių kultūrų auginimas, eksportuojama nemažai žaliavos perdirbimui, norint pasinaudoti augančia vartotojų perkamąja galia, reikalinga paskatinti (verslumo ugdymas, klasterių kūrimas, kt. priemonės) orientaciją į aukštesnės vertės segmentus (vaisiai, daržovės, mėsa, akvakultūros produktai, medicininiai ir pramoniniai augalai (pvz., kanapės), gėlės, kt.) bei kurti palankias sąlygas galutinių produktų vartotojui gamybai.

6. GLOBALIZACIJOS IR LAISVOSIOS PREKYBOS KONTEKSTE SIEKIAMA STIPRINTI VIETOS MAISTO RINKAS

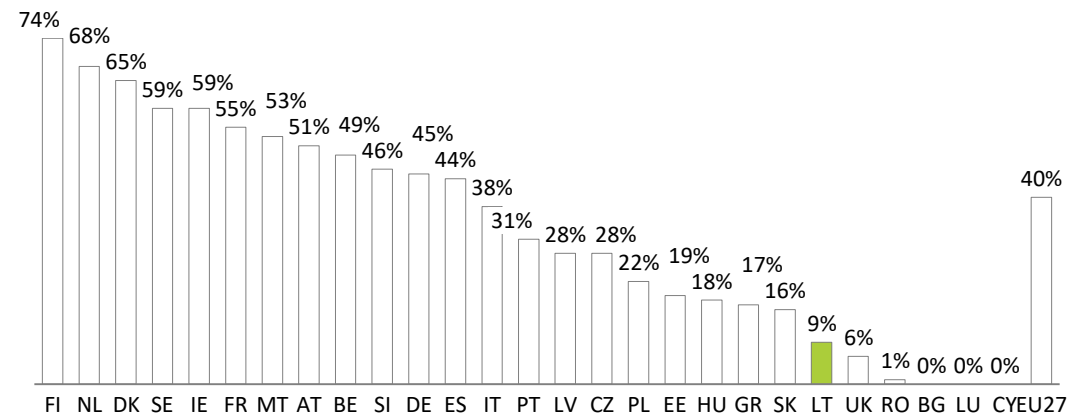
- Trumposios maisto tiekimo grandinės sprendžia smulkių vietos ūkininkų pajamų stabilumo bei sveikų maisto produktų įpirkimo problemas. Toks maisto tiekimo organizavimo būdas turi mažesnę neigiamą poveikį aplinkai, dėl trumpesnės tiekimo grandinės sunaudojama mažiau pakuočių, energijos išteklių sandėliavimui ir transportavimui. Vietos maisto produktai prisideda prie teritorijos kultūrinio identiteto kūrimo, yra naudingi turizmo vystymui.
- Su nevyriausybinėmis organizacijomis ir savivaldos pagalba atsiranda tokie sprendimai kaip: Direct Buying Movement (LV) (Rygos gyventojai savo iniciatyva kooperuojasi perkant produktus iš ūkininkų), The Seasons (DK) (iš su pardavimais sunkumus patiriančių organinių ūkių produktų suformuojami rinkiniai, kurie pristatomi užimtiems miesto žmonėms), Halkær Ådal (DK) (iš vietos ūkių produktų paruošti patiekalai pristatomi senyvo amžiaus žmonėms), Local Products from Malopolska (PL) (ūkiai kooperuojasi į vieną e. prekybos platformą diversifikuoti savo pardavimų rizikas). Savivaldos prisideda sprendžiant logistikos iššūkius (pvz., vietos prekių surinkimui suteikimas), padeda viešinti iniciatyvas, informuoti vartotojus.
- Taip pat yra praktika padėti vietos ūkininkams savo produkciją realizuoti viešojo maitinimo įstaigose (mokyklose, ligoninėse, kt.), teikiant konsultacijas dėl viešųjų pirkimų tvarkos, paprastinant jų procedūras.

7. KOOPERACIJA IŠLIEKA SVARBI ŽEMĖS ŪKIO KONKURENCINGUMO PLĖTRAI

- Sparčiai vystantis technologijoms, augant konkurencijai, mažėjant rinkos koncentracijai prekybos sektoriuje ir atitinkamai didėjant jo atstovų derybinei galiai, kooperacijos lygis žemės ūkyje nuolat augo. Kooperacija suteikia ūkininkams galimybes sutelkti išteklius inovacijoms, marketingui ir prekės ženklų kūrimui, sudaro sąlygas optimaliau panaudoti techniką ir verslo administracinius resursus, didina jų derybinę galią.
- Nors dominuoja smulkesni ūkiai, Lietuvoje nėra išnaudotos kooperacijos galimybės. Šalyje palyginti labai žemas kooperacijos lygis (žr. paveikslą žemiau).

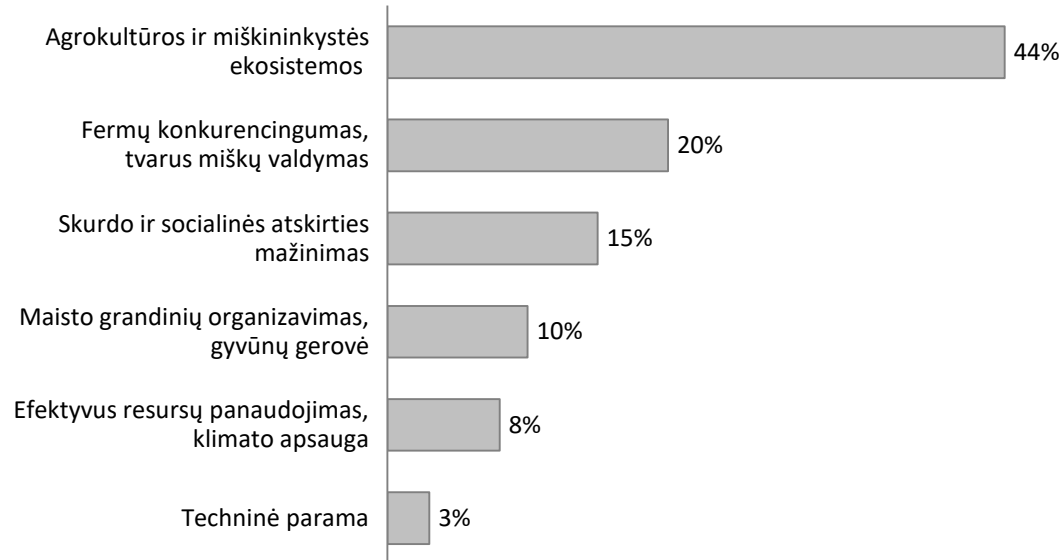

KOOPERATYVŲ RINKOS DALIS ES ŠALYSE, %, 2010

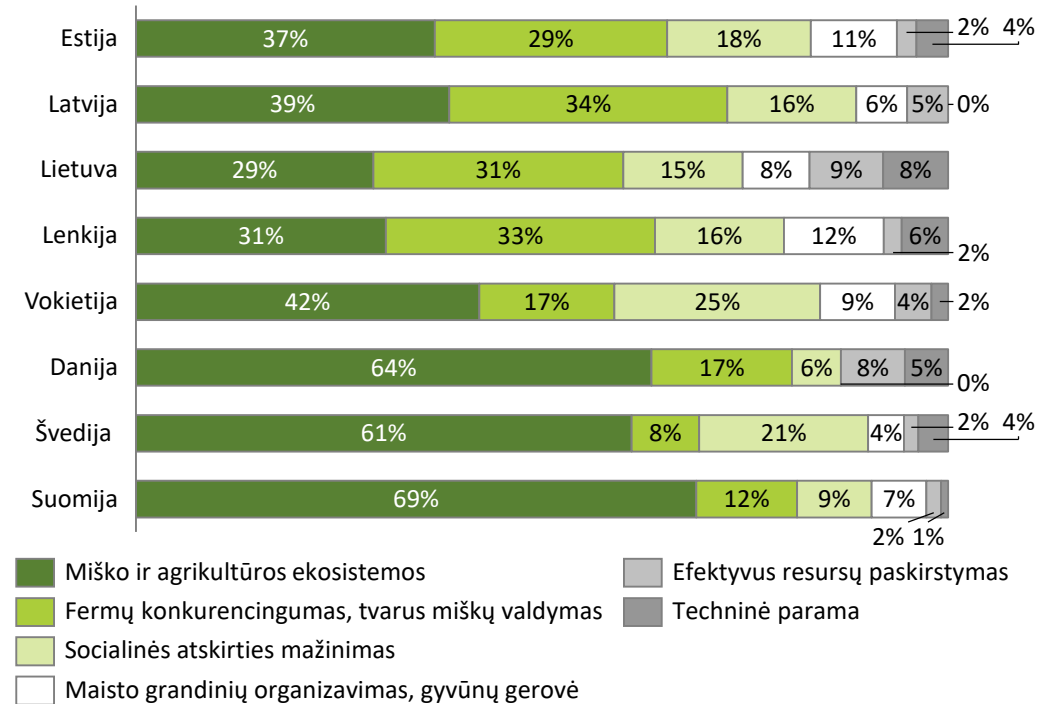
LIETUVOS IR KITŲ NAUJŲJŲ ES ŠALIŲ NARIŲ KAIMO PLĖTROS FINANSAVIMO PRIORITETAI SKIRIASI NUO SENŲJŲ ES ŠALIŲ NARIŲ PRIORITETŲ

EUROPOS ŽEMĖS ŪKIO FONDO KAIMO PLĖTRAI SKIRIAMŲ LĖŠŲ PASISKIRSTYMAS PAGAL SRITIS, 2014–2020

- ES ir nacionalinės šalys narės kartu sudėjus 2014–2020 finansinėje perspektyvoje į kaimo plėtrą investuos 161 mlrd. EUR.
- Didžiausią dėmesį (44 % viso finansavimo) ES skiria investicijoms į agrikultūros ir miškininkystės ekosistemas.

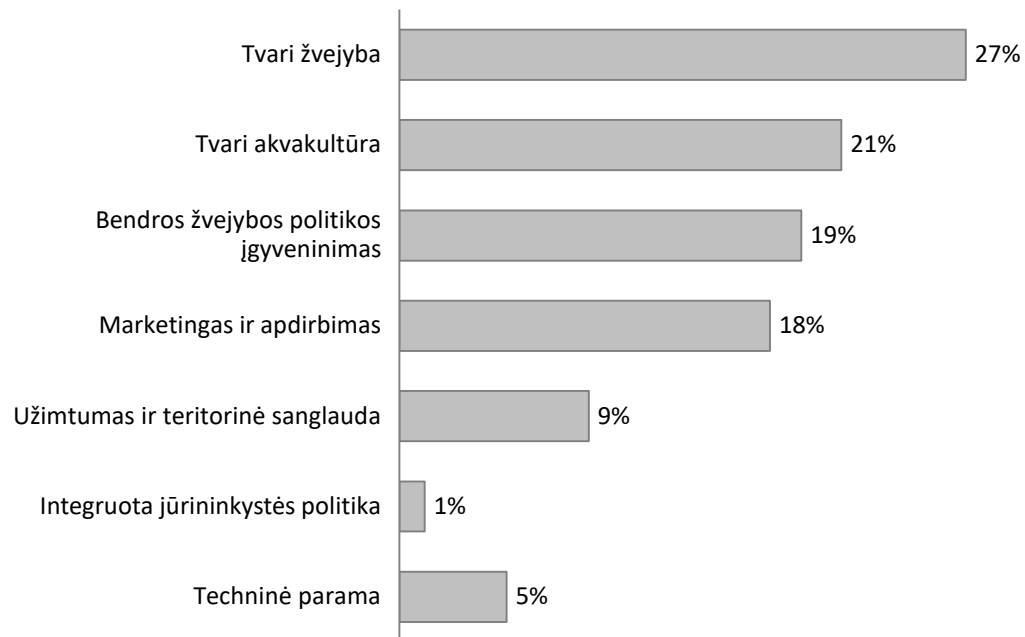
PRIORITETAI SKIRSTANT ES FINANSINĘ PARAMĄ KAIMO PLĖTRAI BALTIJOS REGIONO VALSTYBĖSE, 2014–2020

- Lietuva ženkliai atsilieka nuo socioekonominiu požiūriu pažangiausių ES šalių (13–40 p. p.) ir nuo ES vidurkio (15 p. p.) pagal investicijas į miško ir agrikultūros ekosistemas.
- Lietuva, kaip ir kitos naujosios ES narės, didžiausią kaimo plėtros programos lėšų dalį skiria investicijoms į fermų konkurencingumo didinimą ir tvarų miškų valdymą.

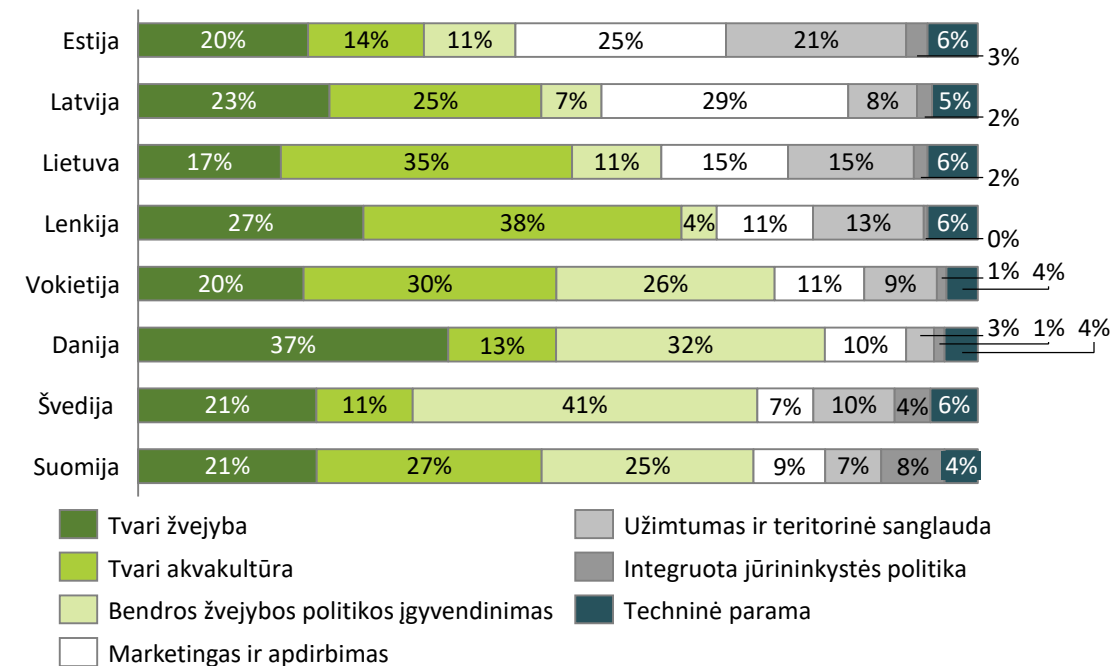
LIETUVA BALTIJOS REGIONE YRA LYDERĖ PAGAL INVESTICIJAS Į TVARIĄ AKVAKULTŪRĄ

EUROPOS JŪRŲ IR ŽUVININKYSTĖS FONDO SKIRIAMŲ LĖŠŲ PASISKIRSTYMAS PAGAL SRITIS, %, 2014-2020

- ES ir nacionalinės šalys narės kartu sudėjus 2014–2020 m. finansinėje perspektyvoje į žuvininkystę investuos 8,6 mlrd. EUR.
- Skirtingoms žuvininkystės programoms skiriamų lėšų pasiskirstymas ES heterogeniškesnis nei kaimo plėtros programų finansavimo pasiskirstymas.
- Didžiausią dėmesį skirstydama finansavimą žuvininkystei ES skiria tvariai žvejybai (27%), tvariai akvakultūrai (21%), bendros žvejybos politikos įgyvendinimui (19%) bei marketingui ir apdirbimui (18%) remti.

PRIORITETAI SKIRSTANT ES FINANSINĘ PARAMĄ ŽUVININKYSTEI BALTIJOS REGIONO VALSTYBĖSE, 2014–2020

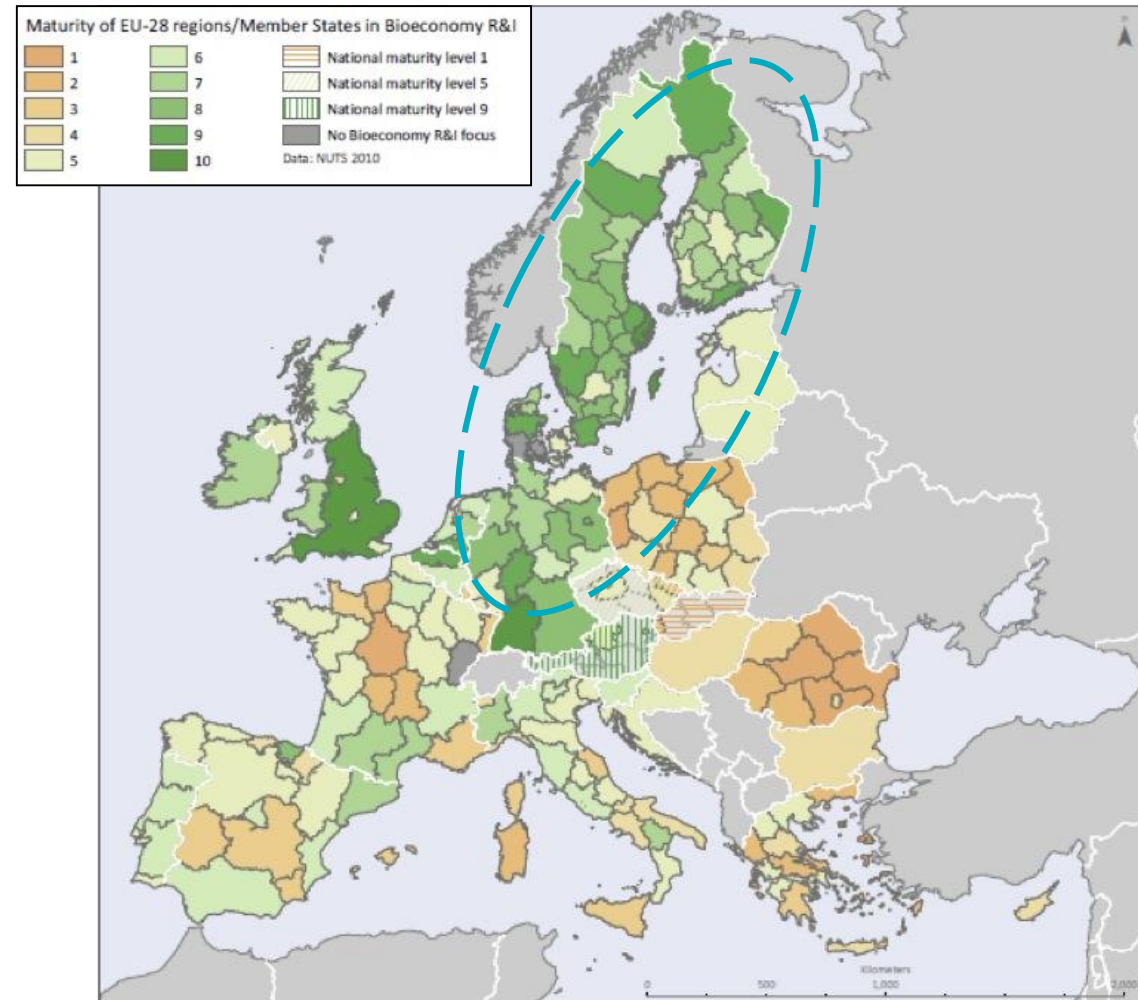

- Lietuva Baltijos regione yra lyderė pagal investicijas į tvarią akvakultūrą (35% viso žuvininkystės finansavimo).
- Sąlyginai didelė parama Lietuvoje taip pat teikiama tvarios žvejybos (17%), marketingo ir apdirbimo (15%) bei užimtumui ir teritorinei sanglaudai (15%).

UŽSIENIO ŠALIŲ PAŽANGIŲ REGIONŲ PATIRTIS VYSTANT ŽEMĖS ŪKĮ (1/2)

- Nagrinėjami ES šalių regionai, nes juose įgyvendinama ES Bendroji žemės ūkio politika ir kitos ES strategijos bei direktyvos ekonomikos, mokslo ir inovacijų, gamtinių išteklių valdymo, energetikos srityse.
- 2017 m. Europos Komisijos užsakymu atlikta ES šalių ir jų regionų mokslinių tyrimų ir inovacijų planų bei sumanių specializacijų strategijų bioekonomikos srityje analizė, kurioje daugiakriterinio vertinimo metodu (inovacinė veikla, bioekonomikos plėtros strategija ir šios srities klasterių veikla, su bioekonomikos plėtra susijusių veiklų intensyvumas), nustatytas atskirų ES regionų bioekonomikos pažangos lygis (žr. paveikslą dešinėje).
- ES kontekste pažangos lygiu išsiskiria Baltijos jūros regiono šalys, kuriose daugiausia bioekonomikos srityje pažangių regionų. Atitinkamai **Suomija**, **Švedija**, **Danija**, **Vokietija** ir papildomai **Olandija** dėl didelio konkurencingumo žemės ūkyje (didžiausia eksportuotoja ES, antra pasauliniu lygiu) pasirinktos apžvalgai. Šių šalių regionai tinkami analizei ir tuo, kad geografiškai nėra labai nutolę nuo Lietuvos ir jiems yra būdingi panašūs biomasės ištekliai bei klimato sąlygos. Šiose šalyse žemės ūkio verslas pasižymi efektyvia organizacija (kooperacija, trumposios maisto tiekimo grandinės), jose išvystyta pramonine bioekonomika (biokombinatai), stiprus bioenergetikos sektorius.

BIOEKONOMIKOS PAŽANGOS LYGIS ES REGIONUOSE

\ UŽSIENIO ŠALIŲ PAŽANGIŲ REGIONŲ PATIRTIS VYSTANT ŽEMĖS ŪKĮ (2/2)

BENDRA SITUACIJA PAŽANGIUOSE REGIONUOSE

- Pažangiuose regionuose ŽŪ sektoriaus sukuriama BPV sudaro santykinai mažą visos regiono BPV dalį. Kiek daugiau ŽŪ specializuoti regionai Suomijoje, Švedijoje ir Olandijoje. Lyginant su pažangiais regionais, Lietuvos specializacija ŽŪ pagal bendrą pridėtinę vertę yra didžiausia.
- KR ŽŪ sektoriuje 2015 m. dirbo apie 9,4 % visų regiono darbuotojų. 2015 m. šis ŽŪ darbuotojų skaičius padidėjo 6,8 %, o tai didžiausias kilimas lyginant su pažangiais užsienio valstybių regionais.
- Daugelyje pažangių regionų ŽŪ BPV augimas 2010–2015 m. buvo lėtas arba net neigiamas, išskyrus dalį Suomijos ir Švedijos regionų. Šiuo aspektu išsiskiria Lietuvos regionai, kuriuose visuose buvo palyginti didelis ŽŪ BPV augimas.
- 2010–2015 m. ŽŪ dirbančiųjų skaičius daugiausia augo Švedijos ir Lietuvos regionuose.

KLASTERINĖS ANALIZĖS REZULTATAI

- **Pagal specializaciją** (BPV ir dirbančiųjų skaičius) KR kartu su Vilniaus ir Kauno apskritimis patenka tarp mažiau žemės ūkyje specializuotų 68 iš 83 apžvelgiamų regionų. Labiau specializuoti: Etelä-Pohjanmaa (FI), Pohjanmaa (FI), Etelä-Savo (FI), Pohjois-Savo (FI), Pohjois-Karjala (FI), Kainuu (FI), Keski-Pohjanmaa (FI), Jämtlands län (SE), Alytaus apskr. (LT), Panevezio apskr. (LT), Siaulių apskr. (LT), Telsių apskr. (LT), Utenos apskr. (LT), Marijampolės apskr. (LT), Tauragės apskr. (LT).
- **Pagal augimą** (BPV ir dirbančiųjų skaičius) KR patenka į 13 regionų, kuriuose buvo palyginti didelis augimas, grupę. Be Lietuvos regionų šioje grupėje: Kainuu (FI), Uppsala län (SE), Värmlands län (SE), Dalarnas län (SE), Västerbottens län (SE), Norrbottens län (SE).

BIOEKONOMIKOS VYSTYMOSI TENDENCIJOS PAŽANGIUOSE REGIONUOSE (1/2)

PILNAI (100 %) BIOMASE GRĮSTOS APDIRBAMOSIOS GAMYBOS SEKTORIŲ TENDENCIJOS PAŽANGIUOSE REGIONUOSE

- Suomijos, Švedijos, Danijos ir Olandijos regionų maisto ir gėrimų sektoriuose stebimas teigiamas augimas.
- Miško išteklių vystomuose sektoriuose (medienos, popieriaus ir jų produktų gamyboje) daugiausia neigiamas augimas.

2010–2015 METAI	Maisto produktai		Gėrimai		Medienos produktai		Popieriaus produktai	
	Įmonių skaičiaus augimas	Dirbančiųjų skaičiaus augimas	Įmonių skaičiaus augimas	Dirbančiųjų skaičiaus augimas	Įmonių skaičiaus augimas	Dirbančiųjų skaičiaus augimas	Įmonių skaičiaus augimas	Dirbančiųjų skaičiaus augimas
Länsi-Suomi (5FI regionai)	2,6%	0,2%	14,9%		-2,9%	-5,2%	-0,6%	-3,3%
Helsinki-Uusimaa (FI)	2,6%	0,4%	16,1%	-1,7%	-3,1%	-5,9%	6,1%	-3,2%
Etelä-Suomi (5FI regionai)	2,5%	-0,5%	6,4%		-2,9%	-4,9%	0,3%	-4,0%
Pohjois-Tuomi (7FI regionai)	1,0%	-0,8%	10,8%	-2,2%	-2,6%	-3,4%	2,1%	-3,8%
Åland (FI)	1,9%	-3,4%	24,6%		-4,1%	-3,8%		
Stockholms län (SE)	2,6%	2,6%	20,8%	-4,3%	-3,9%	-4,0%	-5,6%	-9,7%
Östra Mellansverige (5SE regionai)	2,9%	-0,8%	17,5%	3,4%	-2,2%	-3,1%	-2,0%	-1,3%
Småland (4SE regionai)	2,6%	2,5%	12,3%		-2,0%	-0,8%	-5,1%	-1,2%
Sydsverige (2SE regionai)	0,6%	-2,5%	21,1%	2,1%	-2,2%	-6,6%	-1,6%	-3,5%
Västsverige (2SE regionai)	1,7%	-2,1%	16,6%		-2,9%	-1,5%	-2,1%	-2,9%
Norra Mellansverige (3SE regionai)	-0,2%	-5,8%	17,0%		-2,1%	-2,6%	0,0%	-2,3%
Mellersta Norrland (2SE regionai)	0,7%	-2,8%	31,2%		-2,1%	-0,6%	-2,1%	-1,1%
Övre Norrland (2SE regionai)	0,7%	-0,8%	9,1%		-2,1%	-2,2%	-9,3%	0,0%
Hovedstaden (DK)	3,8%	-0,6%	4,8%		-1,3%	-2,6%	-2,1%	-0,7%
Sjælland (DK)	2,3%	-1,6%	4,0%	7,4%	-4,2%	-2,1%	-2,1%	-2,8%
Syddanmark (DK)	-0,2%	-9%	4,0%	8,1%	-3,3%	-1,3%	0,5%	-5%
Midtjylland (DK)	0,3%	-9%	0,7%	-0,7%	-4,6%	-0,2%	-5,7%	-5%
Nordjylland (DK)	0,3%	-1,1%	0,0%		-4,3%	-2,1%	2,1%	-2%
Baden-Württemberg (DE)	-0,9%	0,7%	-2,5%	1,4%	-3,8%	-1,7%	-1,9%	-1,8%
Bayern (DE)	-1,5%	1,4%	-3,3%	0,1%	-4,1%	0,2%	-2,5%	0,5%
Berlin (DE)	-2,7%	0,3%	-0,7%	8,2%	-7,1%	-0,4%	-4,2%	-0,5%
Brandenburg (DE)	-2,0%	0,0%	-1,9%	1,3%	-1,7%	0,3%	-3,2%	-1,4%
Bremen (DE)	-1,4%		-4,9%		-2%	-2%	-7,1%	
Hamburg (DE)	0,0%		0,0%	-3,3%	0,0%	-3,4%	-26,5%	
Hessen (DE)	-2,5%	0,1%	-2,1%	2,3%	-1,4%	0,0%	-3,3%	-0,8%
Mecklenburg-Vorpommern (DE)	-0,7%	-0,4%	-4,1%	-4,5%	-2%	-2%	-0,9%	-0,2%
Niedersachsen (DE)	-2,0%	0,0%	-4,8%		-3,6%	-3,7%	-0,3%	-0,9%
Nordrhein-Westfalen (DE)	-2,7%	0,6%	-3,5%	-1,7%	-2,3%	-0,5%	-2,9%	-1,9%
Rheinland-Pfalz (DE)	-1,6%	0,0%	-2,3%	0,2%	-3,4%	-0,8%	-3,8%	-0,9%
Saarland (DE)	-4,5%	0,0%	-5,0%	-2,8%	-12,6%	-7,1%	-9,0%	
Sachsen (DE)	-1,4%	0,2%	-0,5%	-0,9%	-1,4%	-1,5%	-2,5%	0,0%
Sachsen-Anhalt (DE)	-1,4%	0,9%	-6,0%	-2,1%	-4,9%	-1,2%	-1,3%	-3%
Schleswig-Holstein (DE)	-0,4%	0,2%	-1,9%	0,6%	-2,2%	-2,6%	-2,7%	-1,4%
Thüringen (DE)	-2,3%	0,1%	-3,1%	-0,9%	0,0%	-1,3%	-2,7%	-1,9%
Groningen (NL)	0,5%	-0,9%	6,1%		1,4%	-1,5%	-0,8%	-2,0%
Friesland (NL)	1,1%	7%	16,3%	17,9%	2%	-9,3%	-1,8%	-1,3%
Drenthe (NL)	2,4%		12,5%		2%		6%	-1,5%
Overijssel (NL)	2,2%	-0,7%	20,1%		2%	-6,0%	7%	-0,8%
Gelderland (NL)	3,3%	0,1%	11,3%		2%	-2,7%	0%	-1,2%
Flevoland (NL)	2%	-2,0%	2%		2%	-8,5%	8%	-1,7%
Utrecht (NL)	1%	3%	30,6%	-1,3%	2%	-6,3%	-2,2%	-6,5%
Noord-Holland (NL)	2%	8%	33,3%	0,5%	2%	-3,5%	2%	
Zuid-Holland (NL)	3%	-0,4%	17,7%	0,5%	2%	-3,7%	3%	-7%
Zeeland (NL)	2%	-2,1%	10,2%	5,1%	1,5%	-2,6%	0%	
Noord-Brabant (NL)	3,5%	-0,9%	13,6%	-2,0%	1,4%	-1,6%	-1,8%	-1,9%
Limburg (NL)	2%	1,1%	4,7%	1,0%	0,6%	-5,8%	0,6%	-0,7%
Lietuva (visos apskritys)	2%	0,7%	2,4%	-1,2%	2%	2%	3%	2%

BIOEKONOMIKOS VYSTYMO SI TENDENCIJOS PAŽANGIUOSE REGIONUOSE (2/2)

DALINAI (<100 %)
BIOMASE GRĮSTOS
APDIRBAMOSIOS
GAMYBOS SEKTORIŲ
TENDENCIJOS
PAŽANGIUOSE
REGIONUOSE

- Kadangi pirmos nacionalinės bioekonomikos strategijos parengtos tik 2014 m. (Suomija, Vokietija), sunku vertinti bioekonomikos plėtros poveikį dalinai biomase grįstos apdirbamosios gamybos sektoriams.
- Danijos ir Olandijos regionuose stebimas kompleksiškesnis šių sektorių teigiamas augimas.

2010–2015 METAI	Baldai		Tekstilė		Drabužiai		Odos gaminiai		Chemijos produktai		Plastikas		Farmacijos produktai	
	Įmonių skaičiaus augimas	Dirbančiųjų skaičiaus augimas	Įmonių skaičiaus augimas	Dirbančiųjų skaičiaus augimas	Įmonių skaičiaus augimas	Dirbančiųjų skaičiaus augimas	Įmonių skaičiaus augimas	Dirbančiųjų skaičiaus augimas	Įmonių skaičiaus augimas	Dirbančiųjų skaičiaus augimas	Įmonių skaičiaus augimas	Dirbančiųjų skaičiaus augimas	Įmonių skaičiaus augimas	Dirbančiųjų skaičiaus augimas
Länsi-Suomi (5FI regionai)	-2,7%	-5,1%	-3,2%	-5,0%	-3,9%	-10,3%	-3,6%	-8,9%	2,7%	0,1%	-1,1%	-2,2%	0,0%	0,0%
Helsinki-Uusimaa (FI)	-0,9%	-2,8%	-2,0%	-4,7%	-0,6%	4,6%	-3,5%	0,0%	0,0%	0,1%	-0,5%	-1,4%	0,0%	0,0%
Etelä-Suomi (5FI regionai)	-3,2%		-0,7%	-4,7%	-4,3%	3,1%	-1,8%	-3,7%	0,4%	-1,8%	2,5%	-3,4%	0,0%	4,0%
Pohjois-Suomi (7FI regionai)	-2,4%		-3,2%	-3,3%	-3,4%	-12,4%	-3,0%		2,7%		-2,8%	0,6%	-4,9%	0,5%
Åland (FI)	0,0%		0,0%	-1,9%					-2,9%		0,0%	1,3%		
Stockholm (än SE)	2,2%		-1,0%	5,5%	2,1%		9,1%		0,9%	-4,3%	0,2%	0,6%	1,3%	
Östra Mellansverige (5SE regionai)	-1,9%		-0,6%	5,6%	-2,7%		0,8%		0,9%	0,5%	-1,0%	-1,6%	0,8%	
Småland med Öarna (4SE regionai)	-0,6%	-2,0%	-2,8%	3,6%	-0,5%	-1,0%	-2,6%	-3,8%	2,4%	0,0%	-1,4%	-1,8%	4,6%	
Sydsverige (2SE regionai)	1,3%	-2,1%	-2,9%	-5,4%	0,3%	6,0%	1,9%		0,2%	-0,5%	-0,8%	-2,8%	-4,1%	-9,5%
Västverige (2SE regionai)	1,6%	-1,2%	-2,5%	-4,8%	2,2%	0,8%	4,9%		2,4%	0,6%	0,2%	-2,4%	0,0%	
Norra Mellansverige (3SE regionai)	-0,9%	-0,5%	-1,9%	0,9%	-0,5%		2,5%		0,6%	-4,9%	-3,8%	-4,4%	0,0%	
Mellersta Norrland (2SE regionai)	-1,6%	0,3%	-2,9%	-10,7%	-3,7%	2,8%	3,7%		0,5%	-2,6%	-0,7%	0,8%	0,0%	
Övre Norrland (2SE regionai)	0,6%	0,1%	-0,9%	-9,9%	2,6%		3,9%	-2,6%	1,8%	4,6%	-1,8%	-6,1%	-2,6%	
Hovedstaden (DK)	1,7%		-8,1%	-6,2%	-0,3%	4,5%	2,6%	-4,8%	0,8%	0,0%	-4,5%	-1,5%	0,2%	12,8%
Sjælland (DK)	-1,0%	3,1%	-5,0%	-6,7%	-3,2%	-7,0%	-19,7%		0,8%	5,5%	0,2%	0,0%	2,2%	
Syddanmark (DK)	-2,6%	0,6%	-3,0%	1,7%	-0,5%	1,0%	-3,5%		1,3%	5,6%	-4,1%	0,7%	0,0%	
Midtjylland (DK)	-1,1%	0,6%	-3,9%	3,0%	-3,2%	-0,8%	2,2%		2,7%	0,0%	-0,7%	0,0%	0,0%	
Nordjylland (DK)	5,4%		-2,7%	5,0%	-13,7%	-9,9%	3,1%		2,8%	5,6%	0,3%	-0,1%	0,0%	
Baden-Württemberg (DE)	-2,9%	-0,4%	-2,1%	0,4%	-3,7%	-1,1%	-1,5%	-1,0%	1,7%	-0,6%	-1,3%	1,6%	1,1%	1,2%
Bayern (DE)	-1,4%	-1,6%	-3,2%	-4,3%	-4,6%	-1,4%	-4,5%	6,2%	1,7%	1,4%	-1,5%	0,8%	-1,1%	2,5%
Berlin (DE)	5,0%		-7,1%	6,0%	-1,1%	-7,4%	0,0%		0,7%	3,0%	-4,2%	-2,7%	-1,6%	-0,8%
Brandenburg (DE)	1,0%	0,6%	-6,4%	-10,9%	-100,0%		-2,1%	1,4%	0,7%	0,3%	0,3%	0,3%	2,5%	
Bremen (DE)			1,1%		-100,0%				0,5%	0,2%	-9,3%	-1,8%	0,0%	
Hamburg (DE)			0,0%						3,8%	2,4%	-1,8%	2,0%	-3,3%	6,0%
Hessen (DE)	-2,3%	1,4%	1,2%	1,1%	-10,5%	-8,6%	-9,5%		0,1%	-0,3%	-1,3%	0,8%	-3,1%	1,7%
Mecklenburg-Vorpommern (DE)	-0,6%	0,1%	3,4%		0,0%		-100,0%		2,9%	3,5%	1,9%	3,0%	0,0%	
Niedersachsen (DE)	-2,2%	0,8%	-2,6%	4,5%	-9,8%	-8,1%	-3,5%	-2,4%	0,1%	1,3%	-0,9%	1,0%	-0,1%	0,6%
Nordrhein-Westfalen (DE)	-4,2%	-2,1%	-2,2%	0,5%	-5,4%	1,2%	-5,4%		1,5%	0,7%	-0,9%	1,8%	1,5%	0,8%
Rheinland-Pfalz (DE)	-3,6%	-4,0%	-2,0%	2,9%	-8,6%		-7,0%	-3,5%	0,3%	1,5%	-1,5%	0,6%	-1,6%	3,3%
Saarland (DE)	1,7%	2,1%	-2,0%	0,8%	0,0%				4,1%	2,3%	-3,2%	-0,8%	-1,3%	
Sachsen (DE)	-0,6%	1,9%	-3,2%	5,3%	-5,3%				1,3%	-0,3%	-1,4%	0,7%	-1,4%	-0,3%
Sachsen-Anhalt (DE)	-1,9%	-2,4%	1,8%		-12,9%				0,5%	3,7%	-0,8%	2,1%	0,0%	4,7%
Schleswig-Holstein (DE)	-1,7%		-9,3%	-14,2%	9,2%				1,1%	1,1%	-0,9%	0,9%	1,2%	1,9%
Thüringen (DE)	-1,7%	-2,1%	-2,5%		-16,7%	-15,7%	-3,5%	4,5%	0,1%	1,9%	-0,5%	0,0%	5,2%	6,9%
Groningen (NL)	9,4%	-7,3%	0,6%	1,2%	7,0%				2,6%	4,4%	0,7%	-4,1%	-4,4%	-3,1%
Friesland (NL)	6,3%	-0,2%	1,7%	1,7%	7,4%				2,0%	5,7%	0,5%	-0,5%	-12,9%	
Drenthe (NL)	8,3%	1,4%	4,6%	5,0%	0,9%	-8,8%	14,5%		0,0%	-0,7%	-1,6%		0,0%	
Overijssel (NL)	7,5%	-2,7%	1,1%	0,9%	4,0%				2,7%	0,9%	1,7%	-0,7%	3,0%	8,9%
Gelderland (NL)	5,3%	-3,8%	4,7%	-5,5%	7,8%	-4,9%	6,9%	-12,8%	0,9%	-0,9%	2,6%	0,3%	2,7%	2,9%
Flevoland (NL)	8,2%	1,6%	0,6%	-9,9%	7,6%				0,0%	0,7%	0,4%	0,7%	-4,4%	-1,0%
Utrecht (NL)	9,2%	-1,5%	0,2%	-4,8%	8,4%				0,7%	-1,1%	-1,6%	-6,3%	1,8%	13,3%
Noord-Holland (NL)	9,1%	1,1%	1,1%	0,7%	13,1%				2,3%	2,7%	2,8%	1,2%	4,8%	-9,0%
Zuid-Holland (NL)	9,0%	-0,2%	0,5%	0,7%	12,9%				2,1%	-1,1%	2,8%	0,6%	0,0%	-2,8%
Zeeland (NL)	8,3%		2,2%	1,7%	5,8%				2,0%	-0,2%		-4,6%		
Noord-Brabant (NL)	6,6%	-2,0%	1,2%	1,8%	4,6%				0,0%	-0,9%	0,7%	1,8%	1,3%	-8,5%
Limburg (NL)	5,6%	-4,5%	2,7%	-4,2%	4,7%				1,0%	-1,6%	2,1%	-1,0%	0,3%	-3,5%
Lietuva (visos apskritys)	11,6%			4,5%	9,8%	-0,1%	8,9%	-0,6%		1,9%	3,4%		0,9%	-0,4%

Šaltinis: Eurostat duomenys

CIVITTA

HOHENLOHE IR SCHWÄBISCH (VOKIETIJA)

ŽŪ išteklių naudojimas bioenergijos kaimams įsteigti
ir vietiniams poreikiams pritaikytas strateginių
pokyčių įgyvendinimas

HOHENLOHE IR SCHWÄBISCH REGIONAI IKI 2013 M. SĖKMINGAI VYSTĖSI NETURĖDAMI REGIONINIO LYGMENS INOVACIJŲ STRATEGIJOS

APIE REGIONUS

- Priklauso federalinei Baden–Württemberg teritorijai.
- Hohenlohe: 107 tūkst. gyventojų.
- Schwäbisch: 187 tūkst. gyventojų.
- Bendras gyventojų tankis: apie 133 gyv./kv. m (KR: 61,4 gyv./kv. m, 2017 m.).
- Priemiesčio–kaimo regionai: Hohenlohe dominuoja intensyvus žŪ, Schwäbisch – silpnai banguotas žemės ir miško reljefas.
- ŽŪ naudmenų dalis nuo bendro žemės ploto yra >50 %, iš kurių didžiausia dalis – ariama žemė.

PRIEŠ STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMĄ

- Spartus vystymasis nuo 1970 m.
- Stiprus tradicinis amatų sektorius ir žinomos komercinės įmonės. Intensyvi verslo plėtra inžinerijos, maisto, medienos, automobilių ir kt. sunkiosios pramonės srityse.
- Nedarbo lygis įprastai žemesnis už nacionalinį vidurkį; BVP – artimas federaliniam ir nacionaliniam rodikliui.
- 2010 m.: 1,2 tūkst. ūkių Hohenlohe ir 2 tūkst. ūkių Schwäbisch.
- Darbas ŽŪ sudarė 0,7 % viso gyventojų užimtumo.
- Vid. ūkių dydis: 35,5 ha. Daugiau nei pusė ūkių – 20 ha dydžio.
- Ūkiai užsiima gyvulininkyste, augalininkyste, sodininkyste.
- Apie 20 % vykdo mišrią augalininkystės-gyvulininkystės gamybą.

INOVACIJŲ STRATEGIJA

- 2013 m. Baden–Württemberg regionas parengė regioninio lygmens strategiją, apimančią socialinį, ekonominį bei techninį vystymąsi.
- Strategija yra pagrįsta visuomenės ir valdžios institucijų įsitraukimu, plataus spektro tyrimų finansavimu.
- Viena iš strategijos krypčių – bioekonomikos plėtra. Bioekonomika buvo suvokiama kaip būdas sujungti inovatyvius energijos šaltinius, aplinkosaugą ir ekonominį augimą.

\\ BADEN–WÜRTTEMBERG INOVACIJŲ STRATEGIJA PASKATINO INOVATYVIOS BIOEKONOMIKOS PLĖTRĄ (1/2)

BIOENERGETIKA REGIONE

- Hohenlohe yra Vokietijos federalinės vartotojų apsaugos, maisto ir žemės ūkio ministerijos (2009–2015 m.) įsteigtos nacionalinės Bioenergijos regionų programos (BR) Hohenlohe-Odenwald-Tauber bioenergijos regiono dalis.
- Programa orientuota į regioninių tinklų kūrimą bioenergijos srityje (25 modelių regionuose).
- Žiedinės ekonomikos svarba – siekiama panaudoti bioatliekas.

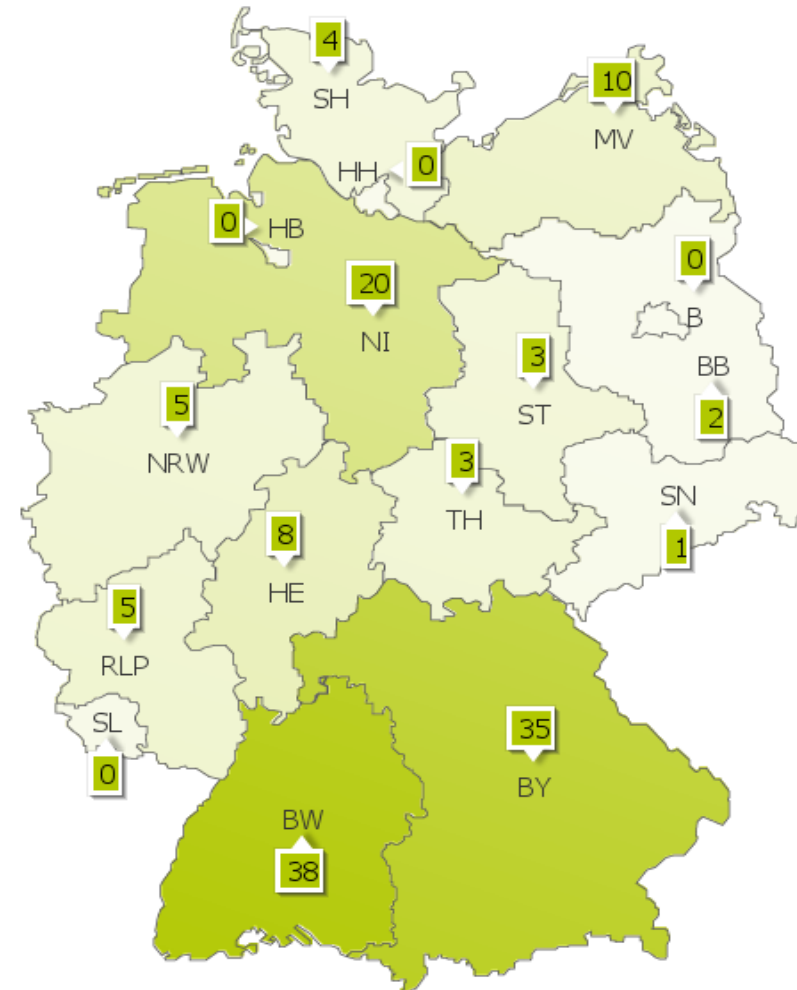
EKOLOGINĖ EKONOMIKA REGIONE

- Bioenergijos veikla rezonuoja su ekologinės ekonomikos koncepcija.
- Ūkininkai regione atlieka tokį vaidmenį, kaip:
 - Naujų veiklų ŽŪ, pvz., „Energijos ūkininkavimas“, pradininkai.
 - „Pionieriai“ susijusiose inovacijose (pvz., alternatyvios energetinės kultūros, technologijų tobulinimas, inovacijos atliekų iš biodujų gamyklų perdirbime).
 - Išteklių (žemė, biomasė, kt.) ir žinių teikėjai.

BIOKAIMAI

- Regiono vietiniai ūkininkai, bendradarbiaudami su kitais kaimo vietovių veikėjais, atveria savo kaimo vietovių ateities perspektyvas.
- Kaimo vietovių tikslas – skatinti abipusiai naudingus ryšius su kaimyninėmis priemiesčių ir miestų teritorijomis.
- Bioenergijos kaimai – sustiprintų bendruomenių ir geresnių ŽŪ ir visuomenės santykių prielaida.
- Iliustratyvus pavyzdys – bioenergijos kaime Untermaßholderbach (Hohenlohe) ūkininkas, naudojantis biodujų įmonę kaimo vietovėje, iš pradžių laikytas „pašaliečiu“.
 - Įtartina žvelgta į ūkininko iniciatyvą įsteigti vietinį šildymo tinklą; daryta prielaida, kad jis veikia tik dėl individualios naudos.
- Kai regioninio biuro tarpininkai pradėjo padėti *valdyti procesą*, procesas pasikeitė, pradėtas bendras kaimo projektas.
 - Pirmas žingsnis: atvira piliečių taryba.

BIOENERGETIKOS KAIMŲ SKAIČIUS VOKIETIJOS FEDERACIJOJE, 2012
(HOHENLOHE, SCHWÄBISCH HALL – BW)

\ BADEN–WÜRTTEMBERG INOVACIJŲ STRATEGIJA PASKATINO INOVATYVIOS BIOEKONOMIKOS PLĖTRĄ (2/2)

BIOEKONOMIKOS TYRIMŲ PROGRAMA

- 2012 m. Baden–Württemberg mokslo, tyrimų ir menų ministerija pradėjo bioekonomikos inicityvą, susijusią su įvairiais susijusių sričių tyrimais.
- Įvairių su bioekonomika susijusių sričių ekspertai išvystė Baden–Württemberg bioekonomikos tyrimų strategiją, kurios įgyvendinimą Vyriausybė užtikrino per Baden–Württemberg bioekonomikos tyrimų programą.
- Vienas iš programos tikslų – kuo greičiau pritaikyti tyrimų rezultatus praktinėms reikmėms.

KLASTERIAI

- 2007 m. Finansų ir ekonominių reikalų ministerija iniciavo „Klasterių dialogą“, siekdama paskatinti politinių, ekonominių ir akademiinių veikėjų bendradarbiavimą.
- „Klasterių dialogas“ yra skėtinis ženklas, po kuriuo veikia 118 klasterių.
- Pagrindiniai klasterių tikslai yra ekonomikos konkurencingumo didinimas, inovacijų proceso pagreitinimas, kooperavimosi kultūros sukūrimas bei naujų produktų ir tarpsektorinių projektų kūrimas.

SVARBŪS INOVATYVŪS VEIKĖJAI

- Agentūra „BIOPRO“ – finansuojama Finansų ir ekonomikos ministerijos bei Mokslo, tyrimų ir menų ministerijos ši agentūra remia Baden–Württemberg kompanijas ir reprezentuoja Baden–Württemberg tarptautiniu lygmeniu.
- Šiuo metu „BIOPRO“ koncentruojasi į sveikatos apsaugos ir bioekonomikos vystymą.
- „BIOPRO“ palaiko glaudų ryšį tarp mokslinių tyrimų institucijų ir susijusių kompanijų.

INOVACIJŲ ĮGYVENDINIMAS YRA PAREMTAS TARPREGIONINIŲ BENDRADARBIAVIMU BEI VISUOMENĖS IR VALDŽIOS INSTITUCIJŲ ĮSITRAUKIMU

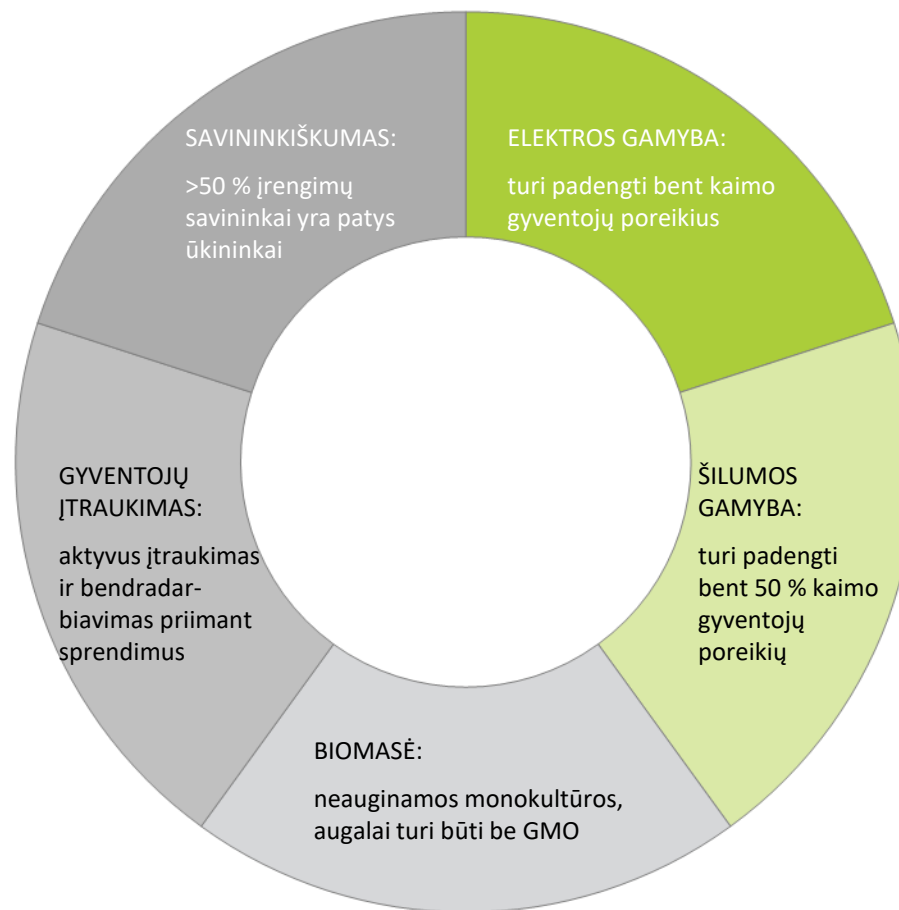
STRATEGIJOS POVEIKIS

- Dabar beveik visas kaimas gauna šilumą iš vietinio tinklo, tapo „nulinės emisijos savivaldybė“.
- Paklausai žiemą patenkinti pastatytas kooperatyvo valdomas medienos drožlių gamybos įrenginys.
- Poveikiui pasiekti buvo būtinas vietos administracijos ir kitų bendruomenės narių noras, atvirumas ir pajėgumas diegti inovacijas – struktūriniai pokyčiai turi būti lankstūs vietos specifikai ir bendruomenėms.
- Nors institucinės regionų struktūros skiriasi ir Schwäbisch regionas nepatenka į formalią ministerijos programą, poveikis yra panašus.
- Tai rodo, kad gajūs tarp–regioniniai „išsiliejimo“ efektai: inovatyvi ŽŪ veikla, pridėtinės vertės grandinės ir jų dalyviai siekia toliau, nei administracinės teritorijų ribos.

IŠMOKTOS PAMOKOS (1/2)

- Svarbu derinti mokslines ir vietines praktines patirties žinias.
 - Specializuotose profesinėse mokyklose ir universitetuose bioenergetikos tema tampa vis svarbesnė.
 - Medžiagų srautai ir biomasės naudojimas Vokietijoje buvo sparčiai vystomos mokslinių tyrimų sritys.
 - Vis dėlto, regioninis mentalitetas buvo praktiškas ir smarkiai orientuotas į įgyvendinimą. Tai ypač lėmė mokymo(-si) procesą skirtingose teritorijose.
- Regionuose ūkių ir kaimo vietovių modernizavimas reiškia tausų vietos išteklių naudojimą.
 - T. y.: žemė + regioninė žmonių tapatybė + gebėjimas sujungti labai skirtingas žinių rūšis (pvz., energetinių augalų auginimas, medžiagų srautai, atsinaujinančios energijos technologijos ir skirtingų valdymo sistemų stipriosios ir silpnosios pusės).

BIOENERGIJOS KAIMO VEIKIMO PRINCIPAI

\ HOHENLOHE IR SCHWÄBISCH REGIONAI YRA AKTUALŪS PAVYZDŽIAI KR, SKATINANTYS BIOKAIMŲ VYSTYMĄ BEI VIETINIŲ ŽALIAVŲ NAUDOJIMĄ

IŠMOKTOS PAMOKOS (2/2)

- Norint pereiti prie mažai CO₂ į aplinką išskiriančių ūkių, reikia nustatyti naujus tarpsektorinius ryšius. Privačiojo ir viešojo sektoriaus sprendimus priimančias asmenys turi būti pasirengę galvoti „už dėžės ribų“ ir kartais palikti nusistovėjusius tradicinius kelius.
- Svarbus vaidmuo – skirtingų žinių ir naujų valdymo formų naudojimui.
 - Nauji suinteresuotų veikėjų tinklai: energetikos ūkininkai / kooperatyvai, energetikos agentūros / tiekėjai, edukaciniai organai, atsinaujinančių energijos šaltinių gamintojai ir gyventojai.
- Svarbu nuolat modernizuoti pažangą, susijusią su atsinaujinančia energija.
 - Pvz., energijos išsaugojimo iššūkis, pasiūlos ir paklausos balansavimas.
- Vis dėlto, nei iš suinteresuotų veikėjų, nei iš mokslininkų pusės technologinė pažanga nelaikoma pagrindiniu klausimu sprendžiant problemas, su kuriomis susiduria *regioninis* ŽŪ ir regionas kaip bendruomenė.
- KR aktualu naudotis patirtimi inicijuojant bioenergijos kaimų vystymą, naudojant vietines žaliavas, ūkininkams ir kaimo gyventojams kuriant papildomo užimtumo ir pajamų gavimo galimybes.

CIVITTA

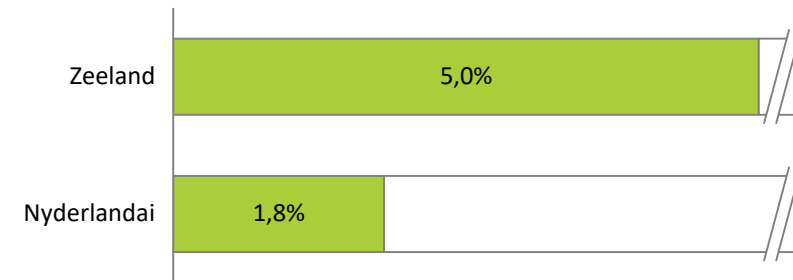
ZEELAND (NYDERLANDAI)

Vietinės valdžios įsitraukimas vystant
bioekonomikos klasterizaciją

ZEELAND REGIONO EKONOMIKAI ŽŪ KURIA BEVEIK 3 KARTUS DIDESNĘ PRIDĖTINĘ VERTĘ NEI VISIEMS NYDERLANDAMS

ŽEMĖS ŪKIO, MIŠKININKYSTĖS IR ŽVEJYBOS SEKTORIAUS SVARBOS ZEELAND REGIONO IR NYDERLANDŲ EKONOMIKAI PALYGINIMAS, % NUO VISOS BVP, 2015

- Regiono populiacija: apie 381 tūkst. gyventojų.
- Žemės ūkio, miškininkystės ir žvejybos sektoriaus sukuriama BPV 2015 m. siekė 5,0 % visos Zeeland regione sukuriamos BPV (tuo tarpu bendrai Nyderlanduose sektorius sudarė 1,8 % visos BPV). 2010–2015 m. šio sektoriaus sukuriama BPV regione nežymiai mažėjo (kasmet apie -0,8 %).
- Žemės ūkio, miškininkystės ir žvejybos sektoriuje 2015 m. dirbo 4,6 % visos Zeeland regiono darbo jėgos. 2010–2015 m. dirbančiųjų skaičius šiame sektoriuje regione nežymiai augo (0,5 % metinis augimo tempas).
- Zeeland regione 2010–2015 m. įmonės steigėsi beveik visuose pilnai ir dalinai biomase grįstuose apdirbamosios gamybos sektoriuose. Įmonių skaičiaus metinis prieaugis: maisto produktų gamyboje +5,9 %, gėrimų gamyboje +10,2 %, medienos ir jos produktų gamyboje +1,5 %, baldų gamyboje +8,3 %, tekstilės gamyboje +5,2%, darbužių gamyboje +5,8%, odos gaminių gamyboje +21,1 %, chemijos produktų gamyboje +4,0%, plastiko gamyboje +12,2 %, farmacijos produktų gamyboje +14,9 %.
- Regione ŽŪ laikomas integralia platesnės bioekonomikos dalimi.

ZEELAND VALDŽIOS IR VIEŠOJO SEKTORIAUS INSTITUCIJOS ĖMĖSI STRATEGINĖS LYDERYSTĖS PLĖTOJANT REGIONO SPECIALIZACIJĄ BIOEKONOMIKOS SRITYJE

IŠMANIOS SPECIALIZACIJOS STRATEGIJA (ISS)

- Regiono ekonomikos vystymąsi grindžia aukštųjų technologijų sistemų taikymu bioekonomikoje bei medžiagų, chemijos, žemės ūkio ir maisto pramonėje.
- ISS akcentuoja svarbą pasitelkti jau turimus strateginius tinklus ir dokumentus. Norima, kad būtų išvengta naujų strateginio planavimo procesų kūrimo.
- Stiprus akcentas dedamas esamų klasterių stiprinimui, naujų klasterių kūrimui ir klasterių tarpusavio bendradarbiavimo didinimui.

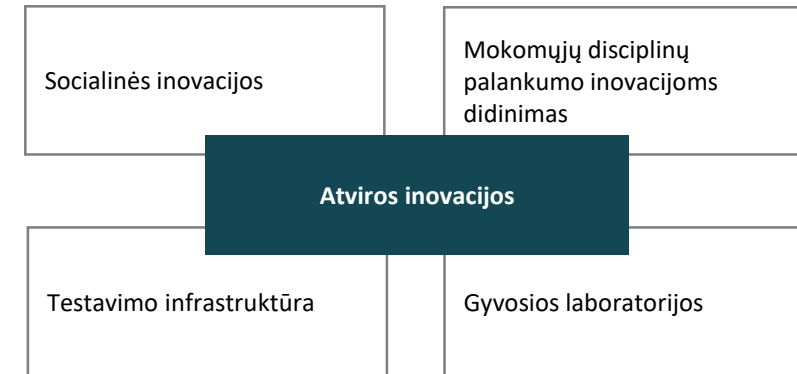
STRATEGINĖ PIETVAKARIŲ NYDERLANDŲ VALDYBA (SV)

- Viena iš pagrindinių SV veiklos sričių – bioekonomikos ir jos technologijų plėtra regione. SV ir jos regioniniai biurai identifikuoja plėtros galimybes, koordinuoja ir užmezga kontaktus tarp verslo ir akademinų klasterių esant bendradarbiavimo galimybėms.
- SV dalyvauja tarptautinių aljansų veikloje, taip pat bendradarbiauja su regioniniais ir (tarp)nacionaliniais suinteresuotaisiais subjektais, sektoriais ir regionais.
- SV nariai atstovauja įmonėms, švietimo ir mokslo institucijoms bei valdžios institucijoms.

KOMPETENCIJŲ CENTRAI

- Zeeland yra 3 regioninių ir tarpregioninių kompetencijų centrų, veikiančių MTEP srityje, (bendra)steigėja.
 - Rusthoeve biologinės kilmės inovacijų sodas. Tai eksperimentinė bazė, kur testuojama per 50 rūšių bandomųjų pasėlių rūšių. Siekiant paskatinti verslus imtis inovacijų taikymo, organizuojamos idėjų dirbtuvės, kartu su partneriais iš visos gamybos grandinės vystomi verslo planai biologinės kilmės produktams iš pasėlių.
 - Bioekonomikos ekspertizės centras. Avans Hogeschool en HZ University valdomo centro veikla plėtojama trimis kryptimis: švietimo, taikomųjų tyrimų ir žinių centro. Taikomieji tyrimai vykdomi produktų vystymo, energijos ir statybų srityse. Žinių centro funkcijos vykdomos identifikuojant bioekonomikos sritis, kuriose MTEP aktualiausia.
 - Biologinės Europos mokymų centras. Veikia kaip kompetencijų vystymo centras, kuris biologinės kilmės produktų gamintojams padeda ruošti specialistus, simuliuoti naujus procesus, suteikia erdvę bendriems suinteresuotų pusių susitikimams.

ISS NUMATOMI METODAI, SKIRTI PASIEKTI CHEMIJOS, ŽEMĖS ŪKIO IR MAISTO SEKTORIŲ IŠMANIAJĄ SPECIALIZACIJĄ IR PLĖTRĄ

BIOPRODUKTŲ GAMYBOS SKATINIMAS PER VIEŠUOSIUS PIRKIMUS

- Regioninė valdžia vysto pirkimo modelį esamų bioproduktų pirkimui ir naujų produktų vystymui. Iniciatyvos tikslas – sukurti ekonominį stimulą bio produktų kūrimui valdžios pirkimų atrankos kriterijus papildant atitinkamais prioritetais tiekėjams, naudojančioms biologinės kilmės medžiagas.
- Pilotiniai projektai pradėti rūbų, įrengimų ir infrastruktūros (pastatų ir kelių) srityse.
- Kriterijų pavyzdžiai:
 - Biomasės dalis (%) bendrame svoryje.
 - Funkcionalumas.
 - Produkto gyvavimo ciklo analizė.
 - Priežiūros kaštai.
 - Biologinis irimo laikas.

ZEELAND PASIŽYMI DIDELE VALDŽIOS PARAMOS MECHANIZMŲ BIOEKONOMIKAI GAUSA

INTRUMENTAS*	REMIAMOS SRITYS	INSTRUMENTO APRAŠYMAS
Parama biologinės kilmės inovacijoms	Pramonė, verslas ir komercija, produktų vystymas, tyrimai ir inovacijos	Zeeland registruoti smulkūs ir vidutiniai verslai gali kreiptis gauti paramą, kompensuojančią išlaidas planavimo ir perėjimo prie biologinių gamybos metodų stadijose. Tikslas – paskatinti smulkų ir vidutinį verslą tapti bioekonomikos dalimi. Daugiau: https://berst.vito.be/node/1324
Parama biologinės kilmės produktų vystymui	Biotechnologijos (toliau – biotech.), ekonomika, industrija, verslas ir komercija, produktai	Programa teikia paramą smulkiam ir vidutiniam verslui naujų biologinės kilmės produktų ir technologijų vystymui. Įmonė, susidurianti su žinių trūkumo problema gali įsigyti jas iš specializuotų mokslinių centrų arba kitų privačių verslų. Didžiausio dydžio parama 10 000 EUR, o minimalus įmonės indėlis 50 %. Paramos gavimo sąlygos nesudėtingos, siekiama nesukurti nereikalingos administracinės naštos verslui. Tikslas – skatinti smulkių ir vidutinių įmonių inovacijas ir biologinės kilmės produktų kūrimą. Daugiau: https://berst.vito.be/node/766
Biologinė Zeeland	Žemės ūkis, biotech., klimatas, ekonomika, industrija, verslas ir komercija, produktai	Įgyvendinanti įstaiga „Biologinė Zeeland“ finansinėmis injekcijomis skatina verslus investuoti į tvarių žaliavų naudojimą. Tikslas – stiprinti Zeeland bioekonomiką. Daugiau: https://berst.vito.be/node/1322
Found ZIGZAG	Žemės ūkis, biotech., industrija, verslas ir komercija	Instrumentas remia iniciatyvas, kurios turi potencialą išaugti į platesnio masto projektus, galinčius turėti reikšmingą įtaką regiono socioekonominiam vystymuisi. Tikslas – apsaugoti perspektyvias inovacijas nuo nesėkmės ankstyvoje stadijoje dėl resursų trūkumo, taip pat paramą teikti efektyviai, nesukuriant bereikalingos biurokratinės naštos. Daugiau: https://berst.vito.be/node/1323
InnoGo! II	Industrija, verslas ir komercija, produktai	Padedą inovatyviems startuoliams, besispecializuojantiems biologinėse technologijose ir inovacijose, vystyti produktus ir pasirengti verslo planus. Tikslas – kurti palankesnę ekonominę aplinką Zeeland verslui. Daugiau: https://berst.vito.be/node/1321
Investicijų fondas Zeeland	Žemės ūkis, biotech., industrija, verslas ir komercija, produktai	Investuoja į jaunus verslus, išvysčiusius ir neseniai rinkoje pristačiusius ar per 2 m. pristatysiančius naujus produktus, procesus ar paslaugas. Tikslas – siekiama paremti apie 10 jaunų verslų. Daugiau: https://berst.vito.be/node/1317
Investicijų fondas Zeeland	Industrija, verslas ir komercija, produktai	Svarbus instrumentas finansuojant didelės rizikos technologinius sprendimus Zeeland regione. Tikslas – suteikti finansavimą smulkiems ir vidutiniams verslams, galintiems turėti didelės įtakos Zeeland ekonomikai. Daugiau: https://berst.vito.be/node/1318
Inovacijų ir plėtros fondas	Klasterizacija, bendradarbiavimas ir kontaktų mezgimas, finansavimas, moksliniai tyrimai ir plėtra	Inovacijų ir plėtros fondas. Abu regionai rotaciniu principu remia kompanijų klasterius, vystančius bendras iniciatyvas pritaikant biologinės kilmės medžiagas ir išteklius. Daugiau: https://berst.vito.be/node/769

* Visos paramos, išskyrus Inovacijų ir plėtros fondą, organizatorius – Zeeland regionas. Inovacijų ir plėtros fondo paramą kartu organizuoja Zeeland ir Šiaurės Vakarų Brabanto regionai.

ZEELAND SAVO BIOEKONOMIKOS STIPRINIMO SIEKIA PER BENDRADARBIAVIMĄ SU PAŽANGIAUSIAIS SEKTORIAUS VEIKĖJAIS

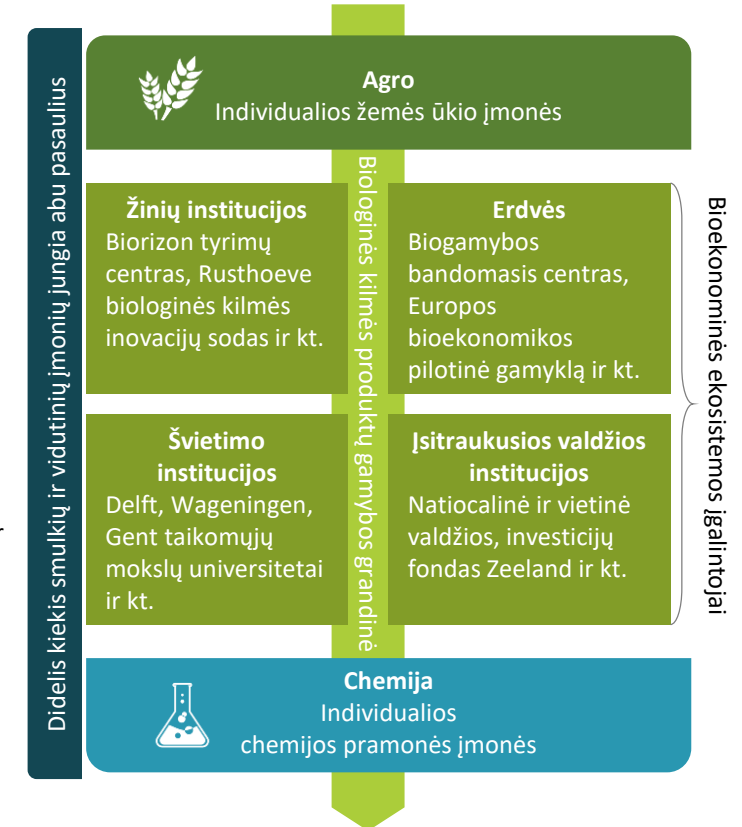
BIOEKONOMINĖS DELTOS STRATEGIJA

- 2010 m. savo lėšomis gretimas Noord-Brabant regionas ir Zeeland regionas parengė Bioekonominės deltos („Biobased Delta“) strategiją ir inicijavo jos įgyvendinimui reikalingų struktūrų sukūrimą.
- Įsteigtas „Biobased Delta“ klasteris, kurio tikslas paskatinti sinergiją tarp vietos žemės ūkio ir chemijos pramonės kuriant naujus bioproduktus („žaliosios“ chemijos gaminius, natūralius pluoštus/medžiagas, biokurą), vystyti tokius investicinius projektus, kaip, pavyzdžiui, biorafinavimo gamyklos kūrimas.
- Klasteris susideda iš smulkesnių klasterių, orientuotų į galutinį produktą ir jo vartotoją bei apimančių visą produkto gamybos grandinę. Galutinių produktų pavyzdžiai: biomasės dažai ir dangos, pluoštai, bio masės pastatai ir statybinės medžiagos, bio įpakavimai, bio aromatinės medžiagos, sodininkystė, jūros dumbliai, pirolizė.
- Tokios krypties pasirinkimui įtakos turėjo išvystyti dideli žemės ūkio ir chemijos pramonės sektoriai, palanki geografinė padėtis (Antwerp–Rotterdam linija), taip pat sukurta aplinka, skatinanti tarptautinių įmonių, vietos mažų ir vidutinių įmonių, mokslo institucijų ir valstybinių organizacijų bendradarbiavimą.
- Bendro klasterio kūrimas Zeeland regionui leidžia perimti Noord-Brabant regiono, kuris yra stipriai pažengęs bioekonomikos vystymo srityje, patirtį. Europos Komisijos užsakymu atliktoje RIS3 bioekonomikos studijoje (2017 m.) Noord-Brabant regionas įvertintas 9-tu bioekonomikos pažangos lygiu, tuo tarpu Zeeland regionas – 6-tu lygiu (aukščiausias – 10 lygis, Lietuvos regionų – 5 lygis).

AGROCHEMIJOS VERSLO PLANAS

- Agrochemijos („Agro meets Chemistry“) verslo planas – tai iniciatyva, kuria valdžios institucijos, verslas ir mokslo įstaigos įsipareigoja tarpusavio bendradarbiavimui. Šia iniciatyva skatinamos veiklos, apimančios būrimąsi į klasterius ir kontaktų mezgimą. Pagrindinės programos:
 - Grynujų biomedžiagų perdirbimas / apdirbimas. 2021–2022 m. planuojam dideliu mastu steigti biomedžiagų perdirbimo gamyklas. Jose ketinama gaminti: cukrų, ligniną, medžiagas chemijos pramonei, svarstoma įtraukti ir energijos generavimas.
 - Cukraus delta („Sugar Delta“). šios programos esmė yra stimuliuoti su maistu nesusijusias veiklas, paremtas agrikultūroje egzistuojančiais maistui neskirtų angliavandenių šaltiniais.
 - Biorizon. Jungtinis tyrimų centras, kurio pagrindinis dėmesys skiriamas biobotų pagrindinių aromatinių angliavandenių (BTX) ir funkcionalizuotų biologiškai pagrįstų aromatinių medžiagų, cheminių medžiagų ir dangų gamybai. Biorizon iniciatyva ruošiamasi didėjančiam aromatinių angliavandenių trūkumui naftos chemijos pramonėje ir augsiančioms pastangoms paversti chemijos pramonę labiau ekologiška. Biorizon siekia iki 2025 m. gaminti biologinius aromatinius angliavandenilius ir būti pagrindiniu (funkcionalizuotu) Europos biologiniu pagrindu veikiančių aromatinių medžiagų centru.

BIOEKONOMINĖS DELTOS KLASTERIO SANDARA

\ KINGFISH ZEELAND AKVAKULTŪROS ŪKIS – GERASIS VERSLO IR MOKSLO BENDRADARBIAVIMO PAVYZDYS

- „Kingfish Zeeland“ 2018 m. atidarė didžiausią Olandijoje žuvų ūkį, kuriame žuvis auginama ekologiškai, o gamybos procesams naudojama tik atsinaujinančių išteklių energija.
- Fermeje auginama olandiškoji geltonuodegė (Dutch Yellowtail fish), ši žuvis reikalinga kaip pakaitalas nykstantiems tunams ir kardžuvėms.
- "Kingfish Zeeland" sukūrė novatorišką akvakultūros technologiją, kuria siekiama tvariai vystyti žuvininkystę be cheminių medžiagų, antibiotikų ar vakcinų naudojant 100 % žaliąją energiją iš vėjo turbinų ir šilumos siurblių. Žuvis šeriamos aukščiausios kokybės ne genetiškai modifikuotu ekologišku pašaru. Tai savo ruožtu lemia aukštą sveikų Omega 3 rūgščių lygį užaugintoje žuvyje. Tinkama aplinka be papildomų dirgiklių augančiai žuviai idealiai tinka sveikai maisto produkcijai auginti.
- Vietoje masinio vandenynų išžvejimo ir auginimo narvuose įmonė siūlo tvarų ir inovatyvų auginimo procesą.

ZEELAND GEROJI PATIRTIS – ŽEMĖS ŪKIO IR CHEMIJOS PRAMONĖS SINTEZĖ PER BIOEKONOMIKOS SRITIES KLASTERIZACIJĄ

GEROJI ZEELAND PATIRTIS	SVARBIAUSI PATIRTĮ ILIUSTRUOJANTYS PAVYZDŽIAI
Žemės ūkio, kaip bioekonomikos dalies, supratimas	<ul style="list-style-type: none"> Žemės ūkio, kaip platesnės bioekonomikos dalies, suvokimas leidžia išsivystyti perspektyvesnius išteklių ir kompetencijų išnaudojimo kelius, apimančius ne tik moderniomis technologijomis paremtą tradicinę su žemės ūkiu asocijuojamą veiklą, bet ir sudėtingas, inovacijoms imlias agrochemijos ir kitas panašias sritis.
Sėkmingai veikiančios bioekonomikos klasteriai	<ul style="list-style-type: none"> Klasterizacija su labiau pažengusiais regionais padeda perimti jų patirtį. Pvz., Zeeland per bendrą Bioekominės deltos klasterį sėkmingai perima patirtį iš bioekonomikos srityje vieno pažangiausių Europoje Šiaurės Brabanto regiono. Klasterizacija paskatina verslo įmonių, švietimo institucijų ir valstybinių įstaigų bendradarbiavimą ir palankesnės aplinkos verslui bei inovacijų diegimui kūrimą. Pvz.: Bioekominės deltos klasteris leido išvystyti Agrochemijos verslo planą, iki 2022 m. virsiantį realiai veikiančiomis pažangiomis agrochemijos pramonės gamyklomis ir leidusį jau dabar vystyti labiau specializuotas žinias aromatinių angliavandenių srityje.
Išplėtotas finansinės paramos instrumentų bioekonomikos įmonėms paketas	<ul style="list-style-type: none"> Veikia bent 8 vietinės valdžios ir vietinės valdžios konglomeratų finansavimo šaltiniai, kuriais gali pasinaudoti bioekonomikos srityje plėtrą planuojančios įmonės. Finansiniai instrumentai remia visas inovacijų stadijas: žinių perėmimo, procesų atnaujinimo, produktų įvedimo į rinką ir kt. Skirstant finansinių instrumentų paramą prioritetas teikiamas paramai didžiausią reikšmę regiono vystymuisi galinčioms turėti įmonėms.
Už bendradarbiavimo skatinimą atsakingas proceso savininkas	<ul style="list-style-type: none"> Strateginei regiono valdybai suteikta atsakomybė už lyderystę atstovaujant regiono bioekonomikos interesus nacionaliniame ir tarptautiniame lygmenyje, inicijuojant ir fasilituojant partnerystes vykdant bioekonomikos plėtrą. Aiškiausio proceso savininko paskyrimas prisidėjo prie plačios sektoriaus klasterizacijos. Sprendimas į strateginę regiono valdybą įtraukti ne tik valdžios institucijų, bet ir privataus verslo bei mokslo institucijų atstovus padidino šios institucijos atvirumą ir efektyvumą.
Išplėtoti bioekonomikos kompetencijų centrai	<ul style="list-style-type: none"> Regiono veikia 3 kompetencijų centrai, leidžiantys ne tik perimti, bet ir toliau plėtoti gerąją partnerių patirtį. Kompetencijų centrai padeda spręsti privataus verslo pažangių žinių trūkumo problemą.
Regiono vystymosi tikslus atitinkančios viešojo valdymo inovacijos	<ul style="list-style-type: none"> Tokiomis iniciatyvomis, kaip su bioekonomika susijusių kriterijų taikymas viešuose pirkimuose, padeda valstybinėms institucijoms ne tik deklaratyviai, bet ir realiais veiksmais remti bioekonomikos vystymąsi. Taip kuriamas didesnis suinteresuotų pusių tarpusavio pasitikėjimas ir duodamas ekonomis postūmis atitinkamo sektoriaus vystymuisi.

TURINYS

1. Geroji užsienio patirtis turizmo srityje
 - 1.1. Globalios tendencijos
 - 1.2. Newry, Mourne ir Down, Š. Airija
 - 1.3. Mecklenburg-Vorpomern, Vokietija
2. Geroji užsienio patirtis žemės ūkio srityje
 - 2.1. Globalios tendencijos
 - 2.2. Hohenlohe ir Schwäbisch, Vokietija
 - 2.3. Zeeland, Nyderlandai
3. Geroji užsienio patirtis tarpinstituciniame bendradarbiavime (Oulu, Suomija)

CIVITTA

\ OULU REGIONAS, SUOMIJA

3 sraigtų tarpinstitucinio bendradarbiavimo ir
cikliško politikos planavimo gerosios praktikos
pavyzdys

\\ OULU – DIDŽIAUSIĄ PARAMĄ (6 % NUO REGIONO BVP) MOKSLINIAMS TYRIMAMS IR PLĖTRAI SKIRIANTIS SUOMIJOS REGIONAS

TERITORIJA

- Oulu regionas (Šiaurės Ostrobothnijos sinonimas) apima Suomiją nuo Botnijos įlankos pakrantės iki Rusijos sienos ir susideda iš 30 savivaldybių. Oulu miestas yra didžiausias miestas regione. Oulu regionas, kurio plotas yra 44 000 km², yra antras pagal plotą Suomijos regionas.
- Šiaurės Ostrobothnija susideda iš septynių rajonų (subregionų): Oulu (technologijų centras, švietimo ir kultūros centras regione), Oulunkaari (gražūs kraštovaizdžiai ir gamta), Koillismaa (tvarus gamtos išteklių naudojimas), Raahe (Gamyba, istoriniai mediniai namai ir salynas, apsuptas aktyviu giliavandeniu uostu), Haapavesi-Siikalatva (medienos ir metalų gamyba ir maisto gamyba), Ylivieska (smėlio paplūdimiai ir žirgų lenktynės) ir Nivala-Haapajärvi (gražus kaimo plotas).

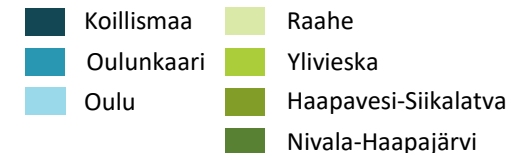
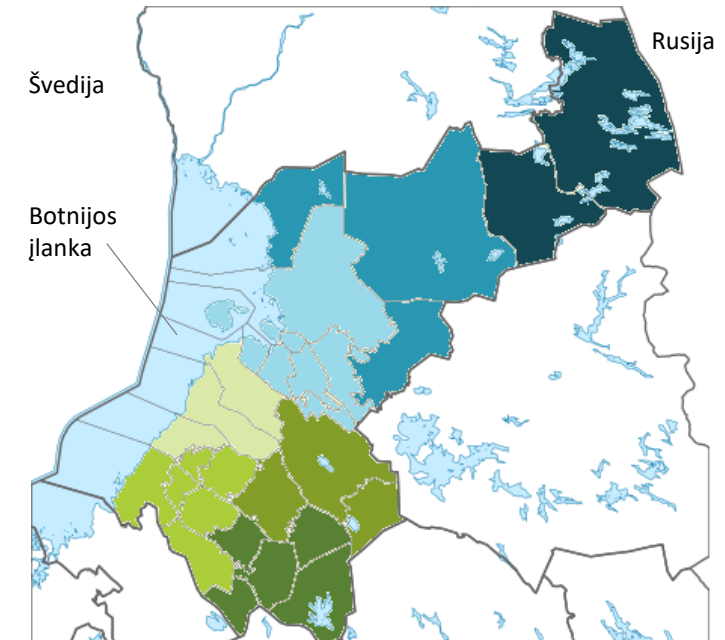
POPULIACIJA

- Tai augantis ir besivystantis regionas, kuriame 2017 m. gyveno 412 tūkst. arba 7,5 % Suomijos gyventojų. Palyginimui, 1980 m. regione gyveno 326 tūkst. arba 6,8 % Suomijos gyventojų. Oulu subregione gyvena maždaug 60 % regiono gyventojų, o gyventojų migracija į jį tęsiasi.
- Žmonių tankis Šiaurės Ostrobothnijoje 2018 m. siekė 11,2 (gyv./km²). Tai mažiausias gyventojų tankis Suomijoje.

EKONOMIKA

- Maždaug 60 % Šiaurės Ostrobothnijos darbo vietų sukuriama Oulu subregione.
- 2016 m. regione buvo įsteigta net 1 617 naujų įmonių. 2015 m. visų regione veikiančių įmonių apyvarta siekė 19,8 mlrd. EUR.
- Šiaurės Ostrobothnija yra viena iš svarbiausių Suomijos inovacijų vietų. Regione skiriamos didžiausios Suomijoje bendrosios išlaidos moksliniams tyrimams ir plėtrai (6 %).

ŠIAURĖS OSTROBOTHNIJOS (OULU) REGIONO SUBREGIONAI

OU LU REGIONO PLĖTROS PLANAVIMAS PAREMTAS 3 SRAIGTŲ TARPINSTITUCINIO BENDRADARBIAVIMO MODELIU

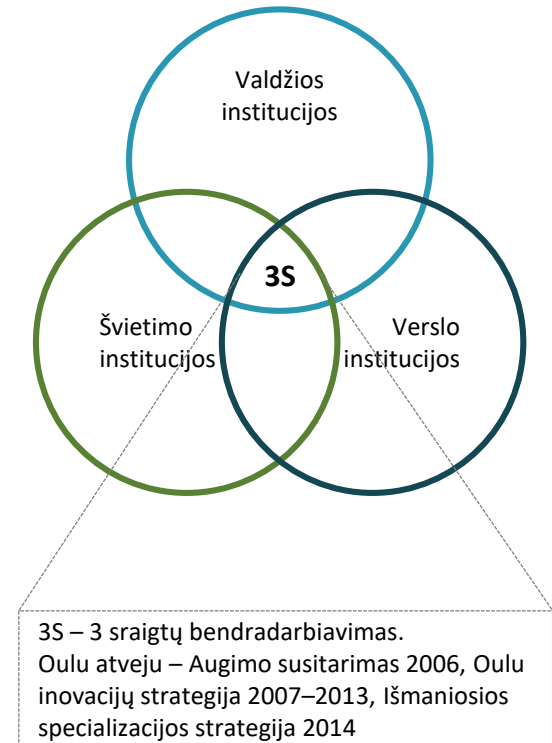
3 SRAIGTŲ (TARPSEKTORINIS) BENDRADARBIAVIMAS

- 2002 m. Oulu regiono taryba, siekdama užtikrinti valstybės remiamų iniciatyvų finansavimą pasibaigus valstybiniam finansavimui ir efektyvesnį turimų lėšų panaudojimą, iniciavo aktyvesnes pastangas į strateginį regiono planavimą įtraukti privataus sektoriaus veikėjus.
- Inicijavos koordinatoriumi paskirtas Oulu regiono ekspertinis centras – viešoji įstaiga, siekianti aktyvesnio aukštųjų technologijų įmonių steigimosi regione.
- Bendradarbiavimo rezultatas – Augimo susitarimas 2006. Susitarimu numatyti prioritetai savivaldos, valstybiniam ir europiniam finansavimui regioninėms iniciatyvoms 2002–2006 m. laikotarpiui, siekiam 300 mln. EUR.
- 3 sraigtų bendradarbiavimą dar kitaip galima pavadinti viešo, privataus ir švietimo sektorių partneryste. Oulu atveju, tokios partnerystės pagrindai dėti valdžios institucijoms skatinant į regiono plėtros planavimą aktyviai įsitraukti privataus verslo ir mokslo institucijas (idėjos iliustracija – dešinėje). Į Oulu Augimo susitarimo 2006 rengimą įsitraukė įmonės ir tyrimų centrai iš IT, biotechnologijų, verslo plėtros, logistikos, sveikatingumo ir žiniasklaidos sričių.
- Bendradarbiavimas neapsiriboja *ad hoc* pagrindais, jo cikliškumas užtikrintas numatant proceso dalyvių įtraukimą į strateginių projektų atrankos procedūras ir į susitarimo įgyvendinimo stebėseną.
- Inicijavai iškelti kokybiniai ir kiekybiniai tikslai. Kokybiniai tikslai apėmė efektyvesnį ES ir nacionalinės paramos panaudojimą bei realiai veikiančios verslumą ir inovatyvumą skatinančios aplinkos kūrimą. Kiekybiniu požiūriu numatyta siekti 150 naujų kompanijų, 6 tūkst. naujų darbo vietų ir 1,5 mlrd. EUR padidėjusios regiono apyvartos.
- Oulu pritaikytas 3 sraigtų bendradarbiavimo modelis užtikrino naujų produktų, procesų ir idėjų gimimą telekomunikacijų, skaitmeninio turinio ir produktų inovacijų srityse. Augimo susitarimo 2006 tęstinumas atsispindi sistemingai atnaujinamų strateginių dokumentų pavidalu: Oulu inovacijų strategija 2007–2013, Išmaniosios specializacijos strategija 2014, Regiono programa 2018–2021.

PROVINCIJOS PROGRAMA 2018–2021

- Regioninės plėtros programoje pabrėžiama, kad pažangi specializacija yra svarbi būsimojo augimo priemonė, ir numatomos tolimesnės investicijos į švietimą, tinklų kūrimą ir keitimąsi žiniomis, žiniomis, ypač susijusiomis su Arkties regionu, IRT taikomosiomis programomis, taip pat sveikata ir gerove.
- Vision 2050: Šiaurės Ostrobothnija yra augimo ir gerovės Šiaurėje lokomotyvas, kurio pagrindinės stiprybės – konkurencinga aplinka verslui ir gyvenimo kokybė. Regiono išskirtinumas grindžiamas jauna populiacija, geografine padėtimi Šiaurėje ir itin aukšta skaitmenizacija. Kaip ir ankstesnių metų dokumentuose, programoje pabrėžiamas partnerystės vaidmuo siekiant įgyvendinti pageidaujamą viziją.
- Pagrindinės ateinančių metų prioritetinės sritys yra verslo konkurencingumas, gyventojų gerovė bei aplinkos kokybė. Svarbus vaidmuo įgyvendinant šias priemones tenka švietimo ir mokymo sistemai, taip pat aktyvioms darbo rinkos politikos priemonėms.

3 SRAIGTŲ BENDRADARBIAVIMO SCHEMA

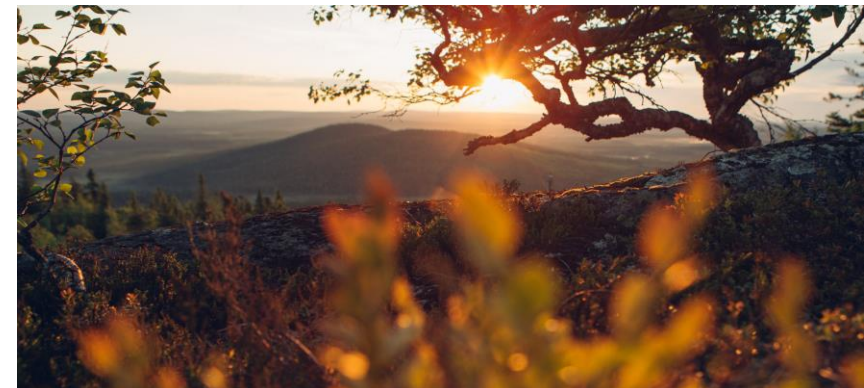
TURIZMO SRITYJE 3 SRAIGTŲ MODELIO VEIKIMĄ UŽTIKRINA TURIZMO PLĖTROS KOMITETAS

ŠIAURĖS OSTROBOTNIJOS TURIZMO PLĖTROS KOMITETAS

- Šiaurės Ostrobotnijos turizmo plėtros komitetas (toliau – Komitetas), kurio narius skiria Šiaurės Ostrobotnijos regiono taryba, yra regioninė turizmo organizacija, koordinuojanti ir skatinanti turizmo vietovių bei centrų bendradarbiavimą. Taip pat Komitetas atlieka ekspertinį vaidmenį konsultuodamas nacionalines turizmo politiką formuojančias institucijas, pataria joms formuojant planus, programas bei operatyvinio lygmens priemones.
- Komitetas organizuoja Šiaurės Ostrobotnijos turizmo plėtros strategijos rengimą, kuria siekiama identifikuoti priemones, kurių gali būti imtasi atsižvelgiant į nacionalinę turizmo sektoriaus plėtros strategiją ir joje suformuotus iššūkius. Kaip ir Oulu regiono ekspertinis centras, Komitetas į turizmo srities strategijos formavimą 3 sraigtų bendradarbiavimo principu įtraukia privataus ir švietimo sektorių aktorius.
- Kai kurios svarbiausios strategijoje nurodytos priemonės skirtos skatinti turizmo sektorių ir maisto kooperatyvus bendradarbiauti plečiant regiono konkurencingumą nacionaliniu ir tarptautiniu mastu, teikti paramą turizmo centrų plėtrai, remti turizmo verslumo plėtrą, stiprinti turizmo srities specialistų ugdymą ir su sritimi susijusius mokslinius tyrimus bei kurti pagrindinę infrastruktūrą.

TURIZMO SITUACIJA

- 2014 m. Oulu regione buvo registruota daugiau nei 1,6 mln. turistų nakvynių (tai sudaro 8 % visų nakvynių nacionaliniu lygmeniu). Per 2000–2014 m. tarptautinių turistų nakvynių skaičius padidėjo daugiau nei 40 %, 2014 m. Šis padidėjimas reiškia 280 tūkst. vnt. išaugusį nakvynių skaičių, sudarantį 17 % visos turizmo sektoriaus sukuriamos pridėtinės vertės regione.
- Vidutinė nakvynės kaina Šiaurės Ostrobotnijoje 2016 m. vidutiniškai buvo 41,27 EUR per sausio–rugsėjo mėnesius.

EFEKTYVUS 3 SRAIGTŲ MODELIO VEIKIMAS LEIDŽIA OULU KURTI VEIKSMINGAS INOVACIJŲ EKOSISTEMAS

INOVACIJŲ EKOSISTEMA

- Vienas pagrindinių Oulu tarpsektorinio (3 sraigtų) bendradarbiavimo rezultatų – regione sukurta inovacijų ekosistema.
- Praktikoje esminis Oulu inovacijų ekosistemos tikslas – vietoje plačių valstybinio sektoriaus investicijų į įvairius projektus ir subsidijavimo, paskatinti privataus verslo investicijas.
- Prielaidos platesnio masto privataus verslo investicijoms Oulu sudaromos valstybiniam sektoriui imantis lyderystės kurti efektyvią tinklaveiką tarp privataus verslo ir atitinkamos srities tyrėjų / švietimo sektoriaus, įgalinančią proveržį inovacijų srityje.

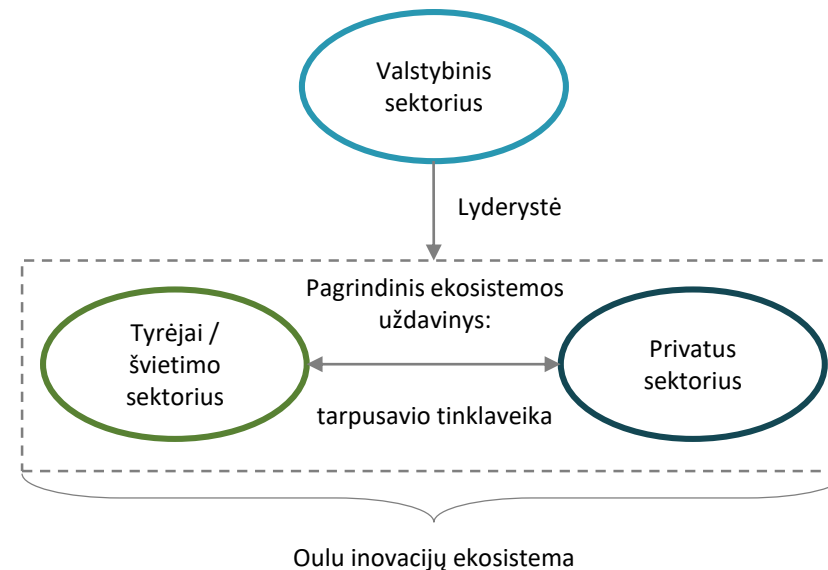
OULU INOVACIJŲ SUSITARIMAS

- Oulu inovacijų susitarimas pasirašytas tarp Oulu miesto savivaldos ir pagrindinių RDI veikėjų: Oulu universiteto, Oulu taikomųjų mokslų universiteto, Suomijos profesinio techninių tyrimų centro, Technopolis Plc, Oulu regiono jungtinė švietimo valdybos, Suomijos natūraliųjų išteklių instituto ir Oulu universitetinės liginės.
- 2009–2015 m. susitarimu pagrindinis dėmesys buvo skiriamas tyrimų finansavimo užtikrinimui, o 2016–2020 m. perspektyvoje nutarta susitelkti į sukurtų produktų komercializavimą, inovacijomis grįstą smulkaus ir vidutinio verslo augimą bei buvimo Arkties regione teikiamų pranašumų realizavimą.
- Naujiems tikslams numatyta kurti papildomas ekosistemas: 1) Šiaurinis miestas su patraukliomis galimybėmis, 2) Sparti komercializacija, 3) IRT ir skaitmenizacija, 4) Pramonė 2026. Taip inovacijoms kurta ekosistema įgauna labiau specializuotų ekosistemų pavidalą.
- Susitarimas laikomas gerosios valdymo pavyzdžiu, kadangi nekuria naujų institucijų ir remiasi atskirų susitarimo šalių pasirošimu dedikuoti žmogiškuosius ir kitus resursus susitarimo vykdymui. Šalių motyvacija dedikuoti nuosavus resursus užtikrinama susitarimą grindžiant regionui aktualiais iššūkiais ir jį kuriant jau *de facto* veikiančios regiono specializacijos srityje.

TEIGIAMŲ EKOSISTEMOS REZULTATAI

- Inovacijų ekosistemos dėka Oulu regionas sugebėjo pritraukti finansavimą įvairių svarbių projektų vykdymui, pvz.:
 - FI-WARE – ateities interneto platformos kūrimas. Projektą įgyvendina regiono IT kompanijos, iš viso projekto vykdyme dalyvauja 46 įmonės ir tyrimų centrai iš 12 ES valstybių. Bendras projekto biudžetas siekia 66 mln. EUR.
 - „Verslo virtuvė“ – projektas, jungiantis viešą ir privatų sektorius. Projekto dėka studentai turi galimybę dirbti ir kurti kartu su jau pasisekimo sulaukusiais verslininkais. Projektas paskatino 25 veikiančių įmonių augimo akceleraciją bei 30 naujų įmonių atsiradimą.

OULU INOVACIJŲ EKOSISTEMOS SCHEMA

\ OULU REGIONAS – EFEKTYVAUS, CIKLIŠKO, ATVIRO IR Į INOVACIJAS ORIENTUOTO POLITIKOS PLANAVIMO PAVYZDYS

GEROJI OULU PATIRTIS

SVARBIAUSI PATIRTĮ ILIUSTRUOJANTYS PAVYZDŽIAI

Vietinių, nacionalinių ir ES resursų panaudojimo efektyvumas

- Remiantis 3 sraigtų tarpinstitucinis bendradarbiavimo modeliu, Oulu regiono taryba į strateginio planavimo procesą įtraukia privataus verslo ir švietimo sektoriaus aktorius, užtikrinančius, jog strateginiuose dokumentuose keliami tikslai būtų aktualūs, o operatyvinės priemonės atitiktų paramos gavėjų poreikius.

Ekspertines žinias turinčio proceso savininko / koordinatoriaus skyrimas

- Vietinė valdžia už strateginių dokumentų formavimo proceso organizavimą, suinteresuotų šalių įtraukimą ir regiono interesų atstovavimą nacionaliniu mastu skiria specializuotas žinias turinčius proceso savininkus / koordinatorius. Pvz.: turizmo srityje proceso savininko funkciją atlieka Šiaurės Ostrobotnijos turizmo plėtros komitetas.

Tarpinstitucinio strateginio planavimo cikliškumas

- Kiekybinių ir kokybinių tikslų suformavimas planuojamo laikotarpio pradžioje.
- Strateginio planavimo cikliškumą užtikrinti padeda į procesą įsitraukusių aktorių įtraukimas į sprendimų priėmimą dėl strateginių projektų finansavimo ir išsikeltų tikslų vykdymo vertinimą.

Prioritetas inovacijų ir mokslinių tyrimų plėtrai

- Regiono augimas, naujų verslų ir darbo vietų kūrimasis regione užtikrinamas kaip šalutinis produktas skirstant resursus prioritetą teikiant inovacijoms ir moksliniams tyrimams.
- Regione skiriamos didžiausios Suomijoje bendrosios išlaidos moksliniams tyrimams ir plėtrai (6%), o gyventojų skaičius (nuo 2000 m. išaugo 26%), verslumas (vien 2016 m. buvo įkurta 1 617 naujų įmonių) ir turizmo sektoriaus rezultatai (nakvynių skaičius vietos apgyvendinimo įstaigose nuo 2000 m. išaugo 40%) nuolat auga.
- Įgyvendinami sėkmingi investicijas pritraukiantys bei naujus verslus kuriantys projektai, tokie kaip FI-WARE (ateities interneto kūrimas regione) bei „Verslo virtuvė“ (privataus ir viešo sektorių partnerystė plėtojant esamus ir kuriant naujus verslus).

Be didelių administracinių resursų pasiekta efektyvi tinklaveika tarp švietimo, verslo ir viešojo sektorių

- 3 sraigtų bendradarbiavimo rezultatas – regione sukurta inovacijų ekosistema.
- Praktikoje esminis Oulu inovacijų Ekosistemos tikslas – vietoje plačių valstybinio sektoriaus investicijų į įvairius projektus ir subsidijavimo, paskatinti privataus verslo investicijas.
- Prielaidos platesnio masto privataus verslo investicijoms Oulu sudaromos valstybiniam sektoriui imantis lyderystės kurti efektyvią tinklaveiką tarp privataus verslo ir atitinkamos srities švietimo sektoriaus, įgalinančią proveržį inovacijų srityje.

